

”Där är hon svensken, här är hon utlänningen”

- *Hur upplever fältarbetare i två sydsvenska bruksorter att den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet?*

Lunds universitet

Sociologiska institutionen

Författare: Mate Capin

Kandidatuppsats: HT-2022 SOCK10

Handledare: Annika Elwert

SAMMANFATTNING

Detta är en kvalitativ studie med en fenomenologisk ansats, som grundar sig på intervjuer med sex fältarbetare på två fritidsgårdar på två bruksorter i södra Sverige.

Syftet med denna uppsats är att belysa och öka förståelsen hur ett fenomen som den stora migrationsvågen år 2015 kan påverka barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet. Mer specifikt; Hur upplever fältarbetare i två sydsvenska bruksorter att den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet?

Intervjuerna med fältarbetarna i de två sydsvenska bruksorterna visar på att respondenterna upplever att fördomarna och främlingsfientligheten hos bruksorternas barn och ungdomar har påverkats av den stora migrationsvågen år 2015. Respondenterna menar att både fördomarna och främlingsfientligheten har ökat i omfattning och styrka.

Det empiriska materialet som inhämtades analyserades med hjälp Zygmunt Baumans och Tim Mays teser om socialisation, grupp tillhörighet och referensgrupper, Erving Goffmans definiering av begreppet stigma samt Norbert Elias och John L. Scotsons figurationsbegrepp.

Studien pekar på en ond spiral som kan börja med till synes oskyldiga fördomar vilka i sin tur utvecklas till främlingsfientlighet. De som utsätts för stereotypa föreställningar riskerar att hamna i ett långvarigt utanförskap med negativa konsekvenser för samhället generellt och den drabbade individen specifikt.

Nyckelord: Fördomar, främlingsfientlighet, fältarbetare, bruksorter, flyktingar, ungdomar

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
1.2 BEGREPPSFÖRKLARING	2
1.3 DISPOSITION.....	3
2. TIDIGARE FORSKNING	3
2.1 ATTITYDER TILL INVANDRINGSPOLITIKEN	3
2.2 VÄLKOMMEN HIT?	4
2.3 BARNOMBUDSMANNEN	5
3. TEORI.....	6
3.1 ZYGMUNT BAUMAN OCH TIM MAY	7
3.2 ERVING GOFFMAN	7
3.3 NORBERT ELIAS OCH JOHN L. SCOTSON	8
4. METOD	9
4.1 KVALITATIV METOD.....	10
4.1.1 <i>Intervju</i>	11
4.1.2 <i>Fenomenologi</i>	12
4.2 GENOMFÖRANDE.....	13
4.3 ETIK OCH URVAL.....	14
4.3.1 <i>Etik</i>	14
4.3.2 <i>Urval</i>	15
4.4 VALIDITET OCH RELIABILITET	15
4.4.1 <i>Validitet</i>	16
4.4.2 <i>Reliabilitet</i>	16
5. RESULTAT	17
5.1 FÖRDOMAR	17
5.2 FRÄMLINGSFIENTLIGHET.....	19
6. ANALYS	20
6.1 FÖRDOMAR	20
6.2 FRÄMLINGSFIENTLIGHET.....	22
7. DISKUSSION.....	24

KÄLLHÄNVISNING	27
BILAGOR.....	29
BILAGA 1: INTERVJUGUIDE	30
BILAGA 2: TRANSKRIBERING AV INTERVJU MED IP-1	31
BILAGA 3: TRANSKRIBERING AV INTERVJU MED IP-2	33
BILAGA 4: TRANSKRIBERING AV INTERVJU MED IP-3	36
BILAGA 5: TRANSKRIBERING AV INTERVJU MED IP-4	39
BILAGA 6: TRANSKRIBERING AV INTERVJU MED IP-5	42
BILAGA 7: TRANSKRIBERING AV INTERVJU MED IP-6	45

1. INLEDNING

När jag växte upp i en bruksort i södra Sverige upplevde jag att det fanns många fördomar mot människor utanför min hembygd och även mot de som flyttade in till orten. Detta uppfattade jag skapade en känsla av samhörighet hos oss som arbetade inom industrin och som bodde i kommunen. Samtidigt fanns i denna grupp en främlingsfientlighet mot de som inte arbetade inom industrin och än värre mot de som varken arbetade eller bodde i kommunen. En händelse under år 2016 påminde mig om ovan skrivna. Jag var på ett café på min uppväxtort och vid bordet bredvid mig diskuterades det högljutt. De som diskuterade var män som arbetade på ortens största industri. Männerna hade många fördomar mot de nyanlända flyktingarna som kommit till kommunen och uttryckte att dessa främlingar skapade bara problem på orten och värre kommer det att bli.

Den stora migrationsvågen år 2015 (SMV 2015) till Sverige inträffade under en tid då omvärldsläget var komplicerat. I Sverige kunde vi genom media följa turerna kring Storbritanniens steg bort från EU, även kallat Brexit. Media rapporterade även om de väpnade konflikterna i Syrien, Afghanistan, Jemen och Irak. Konflikter som på ett eller annat sätt berör oss här i Sverige.

Efter ovan nämnda händelse på caféet började jag fundera på hur ett extraordinärt och omvälvande fenomen som den stora migrationsvågen år 2015 påverkar människors fördomar och främlingsfientlighet. Från att begrunda hur detta påverkar samhällen och grupper i allmänhet till att fundera på hur det påverkar ett brukssamhälle samt dess barn och ungdomar i synnerhet. Hur skulle barn och ungdomar i en bruksort med fördomar och misstro mot främlingar påverkas av den stora migrationsvågen samt hur skulle de nyanlända flyktingarna bli bemötta?

För att få svar på dessa viktiga och aktuella frågor som väckts hos mig började jag söka upp kunskap kring detta tema; hur ett fenomen som den stora migrationsvågen år 2015 kan påverka barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet. Jag kunde inte fullt ut räta ut alla frågetecken kring det aktuella temat till mina funderingar och jag insåg att det behövdes vetenskapliga studier på området. Dessa resonerande tankar samt mina egna upplevelser av att

växa upp i en bruksort samt att jag arbetat med barn och ungdomar ledde till att jag ville skriva denna uppsats.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att belysa och öka förståelsen hur ett fenomen som den stora migrationsvågen år 2015 kan påverka barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet. Mer specifikt hur fältarbetare i två utvalda bruksorter upplever att den stora migrationsvågen påverkat barn och ungdomar.

1. Hur upplever fältarbetare i två sydsvenska bruksorter att den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar?

2. Hur upplever fältarbetare i två sydsvenska bruksorter att den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars främlingsfientlighet?

1.2 Begreppsförklaring

Brexit - benämning på Storbritanniens utträde ur EU.

(Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2020) Bruksort - ett samhälle präglad av befintlig industri eller bruk (Nationalencyklopedin u. å.).

Flykting - är en människa som har tvingats lämna sitt hem på grund av krig, konflikt eller förföljelse (Sverige för UNHCR u. å.).

Främlingsfientlighet - uttryck för negativa stereotyper, attityder och värderingar som ingår i ett vidare konceptualiserande av andra. Forum för levande historia (Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige u. å.).

Fältarbetare – beskrivs som ungdomsarbetare, arbetsledare, politiker och övriga intresserade av fältarbete (Riksförbundet för fältarbete 2021).

Fördom - definieras som negativ inställning mot individer och företeelser vilken bygger på vissa identifierbara egenskaper hos vissa utan att annan tillgänglig information blir beaktade (Forum för levande historia u. å.).

Migration - människors flyttning över avstånd (The international organization for migration 2022).

Ungdom - i denna uppsats definieras jag individer i åldern 15–18 år som ungdomar.

1.3 Disposition

Uppsatsen innehåller sju kapitel för att få en tydlighet och avgränsning mellan studiens olika grundelement. Dessa kapitel är i sin tur strukturerade i tre större delar. I inledningen av uppsatsen tas bakgrunden till uppsatsens tillkomst upp. Uppsatsens syfte och frågeställning beskrivs även i den inledande delen och löper som en röd tråd genom hela uppsatsen. I den första delen finns även tidigare forskning som är relevant för denna uppsats. I uppsatsens andra del presenteras de teoretiska utgångspunkterna samt metoddelen. Dessa två beståndsdelar är elementära vilket hela studien vilar på. I den tredje och sista delen av uppsatsen presenteras resultatet av analysen av det empiriska materialet, en analys där teorin kopplas till empirin och studiens frågeställning. Dessutom sker en avslutande diskussion av hela uppsatsen.

2. TIDIGARE FORSKNING

I detta kapitel tas tidigare relevant forskning upp som kan kopplas till uppsatsens aktuella frågeställning. Fokus har lagts på hur attityder och synsätt på andra människor uppstår.

2.1 Attityder till invandringspolitiken

Lindström (2002) skriver om ungdomars samt vuxnas attityder gentemot flyktingar och invandrare under 1980- och 1990-talen. Ett fall som tas upp i avhandlingen är det Lindström benämner som Vålbergshändelserna, namngivet efter orten Vålberg utanför Karlstad där händelserna ägde rum. Lindström skildrar hur marginaliserade och kriminellt belastade ungdomar angrep en invandrarfamilj. Hans studie belyser kopplingen till ungdomars avståndstagande mot invandrare där de bidragande faktorerna som kopplades till detta var oron

för arbetslösheten i framtiden. Undersökningen visade också att de som hade en låg utbildningsnivå och de som levde under kärva ekonomiska förhållanden var mer negativa till invandrare än de som hade en högre utbildningsnivå och bättre ekonomiska förutsättningar (Lindström 2002).

Ett annat fall som Lindström (2002) tar upp i sin avhandling är det uppmärksammade mordet på en man från Elfenbenskusten år 1995 i den skånska bruksorten Klippan. Författaren refererar till Wigerfelt och Wigerfelts undersökning i Klippan under 1990-talet där de då intervjuade ungdomarna uppgav att de kände sig som om de var ockuperade av flyktingar. Andra faktorer som Wigerfelt och Wigerfelt pekade på var den höga arbetslösheten, låga utbildningsnivån och andra sociala problem i kombination med en långvarig tradition av nynazistiska subkulturer på orten. I de båda ovan beskrivna fallen pekar Lindström på forskning om ungdomars rasism grundar sig i sämre ekonomiska förutsättningar och en oro inför en framtid med arbetslöshet. En annan aspekt som lyfts fram i Lindströms avhandling är att han också tar upp de vuxnas nonchalans gentemot ungdomarnas påhopp på invandrare med motiveringen att det enbart är pojkstreck (Lindström 2002).

Lindström (2002) tar upp ungdomars och vuxnas attityder och hur det kan leda till fördomar och främlingsfientlighet. Han lyfter även hur vuxnas försumlighet och samhällets ekonomiska förutsättningar kan påverka barn och ungdomar. Detta känns som en intressant koppling till denna uppsats då den just fokuserar på barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlig.

2.2 Välkommen hit?

Bohman och Hjerm (2016) tar upp två konkreta exempel på varför människor i Sverige mestadels har en positiv syn på invandring. De främsta förklaringarna enligt dem är en stabil ekonomi och en låg arbetslöshet. Vidare menar de att välmående länder är mer toleranta till invandrare. Det som är oroande enligt Bohman och Hjerm är när etablerade politiska partier börjar diskutera invandring på ett mer negativt sätt. De skriver att människors attityder som t.ex. främlingsfientlighet grundar sig i vad enskilda får till sig under sin uppväxt och att denna attityd mot andra också kan förbli oförändrad under resten av dennes liv. De uppger att arbetstagare är positivt inställda till att ta emot fler invandrare, när den enskilda arbetstagaren har en stadig inkomst att förlita sig på. Denna inställning kan ändras drastiskt när lågkonjunkturer är långvariga och det råder en ökad konkurrens om jobben samt

omfördelningen av dessa tilltar. Bohman och Hjerm drar slutsatsen att främlingsfientligheten minskar ju högre en persons utbildning är. Dock tillägger de att efter år 2015 blev befolkningen i Sverige mer negativa till invandring men inte till invandrare. Attitydförändringar kan härledas till faktorer som längre ekonomiska kriser, medvind för radikala högerpartier (vilka påverkar debatten kring invandring) samt en föränderlig befolkningsstruktur. Vidare skriver de att dessa tre faktorer regelbundet ändras över tid då olika internationella kriser överlöper varandra (Bohman & Hjerm 2016).

Bohman och Hjerm (2016) är intressanta då deras forskning tar upp hur olika saker i samhället direkt påverkar vuxnas attityder och främlingsfientlighet och hur det i sin tur ofta smittar av sig på barn och ungdomar som växer upp här. Detta är intressant utifrån denna uppsats frågeställning då de aktuella fältarna och de barn och ungdomar de interagerat med är en del av samhället. De har då troligtvis berörts av de på bruksortens rådande mentalitet.

2.3 Barnombudsmannen

Barnombudsmannens (2020b) rapport bygger på intervjuer och enkätundersökning med 73 barn och ungdomar i åldrarna 12 - 18 år. Undersökningen kastar ljus på deras upplevelser i grundskolan, fritidsgården och hemmet. Studien visar att större delen av barnen och ungdomarna var medvetna om deras lika värde och skildringar där de har förnedrats. Barnen och ungdomarna upplever att de regelbundet utsätts för en främlingsfientlighet i grundskolan. De upplever att det finns människor i deras omedelbara närhet som bevittnar rasismen men är passiva och gör inget för att sätta stopp för detta (Barnombudsmannen 2020b).

Vidare skriver Barnombudsmannen att barnen är medvetna om att samhället generellt är emot rasism men detta hindrar inte människor att föra fram olika rasistiska tankar. Rapporten skriver vidare att barnens första möten med främlingsfientlighet kommer i så tidig ålder som förskolan och grundskolan. Vidare upplever de att det finns en strukturell rasism som också drabbar deras föräldrar på grund av deras långtidsarbetslöshet, utanförskap och kulturella bakgrund. Ungdomar berättar att de flera gånger avstått från fritidsaktiviteter efter skolan slut av rädsla för att bli dåligt behandlade på grund av sin utländska bakgrund eller på grund av sin religion. Barnombudsmannens årsrapport visar på vuxnas likgiltighet när de konfronteras med människor som har främlingsfientliga åsikter (Barnombudsmannen 2020b).

Barnombudsmannen (2020b) rapport valdes för att belysa hur barn och ungdomar upplever att de redan i en tidig ålder i förskolan, grundskolan och i fritidsgårdar utsätts för främlingsfientlighet. Vidare belyser rapporten en passivitet från vuxna som kan vara användningsbart för att dra paralleller till uppsatsen.

3. TEORI

Uppsatsens frågeställning och dess empiriska material kan belysas samt förklaras genom Baumans och Mays (1999) teser om socialisation, gruppstillhörighet och referensgrupper. Centralt för många av dessa grupperingar är att fördomsfullheten håller sig maniskt kvar med en fobi mot alla utanför den egna gruppen. De pekar på hur vi-gruppen ser på dem-gruppen med en ovillighet i att närma sig allt som är nytt. Vi-gruppens medlemmar studerar misstänksamt dem-gruppen. Denna uppsats kan genom Baumans och Mays teorier hjälpa till att förklara om och varför barn och ungdomar kan bli påverkade av yttre fenomen som den stora migrationsvågen 2015.

Goffmans (2014) definiering av begreppet stigma ger oss en inblick hur människan verbalt, psykologiskt och fysiskt brännmärks beroende hur mycket den enskilda individen sticker ut i samhällets gällande normer. Konsekvensen leder ofta till någon form av stigmatisering. Goffman är intressant för uppsatsens frågeställning; hur upplever fältarbetare i två sydsvenska bruksorter hur SMV 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet, genom hans begrepp stigma. Begreppet är användbart vid en analys av uppsatsens resultat.

Elias och Scotsons (2010) figurationsbegrepp med generella förutfattade meningar som etablerade i bruksorten kan ha mot nyinflyttade vilka sociologerna kallar för outsiders. De visar hur en uppdelning i bruksort grundar sig i en vi- mot dem mentalitet där bruksortens etablerade grupp använder sig av en strukturell exkludering av de nyinflyttade. Elias och Scotsons figurationsbegrepp är sannolikt användbart när frågeställningens empiri är inhämtad och ska genomlysas.

3.1 Zygmunt Bauman och Tim May

Bauman och May (1999) tar upp utvecklingen som skapar vårt jag. De delar in detta i tre socialisationsgrupper; primära, sekundära och tertiära. I den primära socialisationsgruppen beskriver de hur individens synsätt och värderingar utvecklas som är accepterade och anses lämpliga inom gruppen. Ett exempel är att vi härmar närståendes beteenden. Skrattar någon av dina anhöriga vid middagen, faller vi gärna in i beteenden och skrattar. Detta visar och stärker vår samhörighet samt gör att trivs i varandras sällskap (Bauman & May 1999).

Den sekundära socialisationsgruppen formulerar Bauman och May som en förlängning av den primära. Denna grupp är oftast en mindre grupp individer med specifika beteenden inom och utanför gruppen. Innanför gruppen handlar det om att dela samma normer. Utanför gruppen handlar det om att gentemot andra individer, grupper eller mot samhället manifesteras den egna gruppens beteenden och åsikter. I den tertiära socialisationsgruppen influeras individen av andra utomstående individer vilka i sin tur har tagit till beteenden och normer som passar deras syfte. Processerna i de olika socialisationsgrupperna pågår hela livet (Bauman & May 1999).

Bauman och May menar att denna process formar jaget och leder till en individs preferenser i livet såsom klädstil, musiksmak, idélära eller handlingssätt. Människor söker sig till andra människor som delar dessa egenskaper för att känna gemenskap, känna sig behövda och känna sig trygga. De anser att gemenskapen i den egna gruppen styr både gruppens och individens interaktioner och handlingar gentemot andra individer och grupper. Bauman och May uttrycker att det är denna känsla av samhörighet och gemenskap som leder till att den specifika gruppen känner att individer och grupper som inte delar samma värderingar känns som främmande. De delar in dessa grupper i benämningen vi och dem. Vi är benämningen på gruppen och dess individer som vi känner att vi känner att vi tillhör och förstår. Dem är beteckningen på de andra människorna som inte tillhör vi-gruppen (Bauman & May 1999).

3.2 Erving Goffman

Goffman (2014) skriver att termen stigma härleds tillbaka till de antika grekernas tid, vilka skapade en synlig och yttre fysisk märkning av människor som på något sätt inte passade in i bilden av den grekiska medborgaren. Denna märkning som ofta brändes in eller skars in i människors hud visade vem bäraren av detta märke var, samt dennes sociala status. De personer

som bar dessa märken var oftast de av samhället utstötta individer såsom handikappade, kriminella och pestsmittade. Senare i människans historia har samhället med dess normer och regler delat in människor i olika grupperingar. Individer var predestinerade att tillhöra en grupp utifrån sina föräldrars klasstillhörighet (Goffman 2014).

Goffman delar upp stigmat i tre olika kategorier; fysiska, psykiska och gruppstillhörighet. Personer med fysiska stigman innefattar de med missbildningar eller fysiska handikapp. Psykiska stigmat omfattar de som har psykiska rubbningar, alkoholism, längre arbetslöshet, homosexualitet, självmordsförsök eller radikala politiska åsikter. Stigmat till följd av gruppstillhörighet är exempelvis etnicitet, nationalitet och religiös åskådning. Dessa stigmat baserat på gruppstillhörighet förs vidare från generation till generation och drabbar alla familjemedlemmar oavsett ålder eller kön. Gemensamt för dessa tre grupper av stigma är att omgivningen har specifika föreställningar om hur individer i dessa grupper ska bete sig, klä sig eller på annat sätt uppfylla de krav och föreställningar som omgivning har av dem (Goffman 2014).

Vidare resonerar Goffman att stigmat leder till en uppdelning i samhället i två grupper; en majoritet vilka utgör de normala respektive de resterande som sticker ut på ett eller annat sätt och därigenom förknippas med stigma och utgör de onormala. När utomstående kommer in i vår omgivning, kan det visa sig att dessa obehöriga har vissa kännetecken som inte stämmer överens med de drag som de borde ha i sin specifika klass. Omedelbart reduceras personen i vårt medvetande från en fullständig och vanlig människa till en brännmärkt, en utstött, som stämplas till ett stigma (Goffman 2014).

3.3 Norbert Elias och John L. Scotson

Elias och Scotson (2010) skriver om begreppet figuration med vilket de menar att människor är ömsesidigt beroende av varandra. Det är själva relationen mellan personerna som är figurationen till exempel mellan ett barn och en mamma, en elev och en lärare samt mellan en grupp människor och en annan grupp människor. De har specifikt tittat på figurationen mellan de som är etablerade i ett samhälle och de som är nya, vilka de benämner som outsiders, i samhället. Det framkom att de etablerade i samhället uppfattade alla nyinflyttade som ett hot mot deras plats i samhället. Genom att medvetet rikta elakt skvaller, undvika socialisering med outsiders och bannlysa dem från kommunala inrättningar skapade de etablerade ett vi mot dem

resonemang. De etablerade lade ner tid och energi på att upprätthålla ett system baserat på makt över dem andra. Ett förfarande där de etablerade höjer sitt värde och förminskar outsiders värde (Elias & Scotson 2010).

Enligt Elias och Scotson var den starka gemenskapen och sammanhållningen i den etablerade gruppen var basen för des överhöghet. Samhörigheten baserades på de etablerades högre ideal, en tro på deras egen livsstil och en förutfattad mening om andra. Denna maktstruktur byggde på hur länge man bott i orten, om någon nyligen flyttat in till bruksorten samt om de tillhörde kategorin socialt utsatta. Arbetarklassen såg upp till tjänstemännen och deras familjer om hur de bodde och vilka fördelar detta förde med sig. Arbetarna ville också känna sig privilegierade vilket gjorde att man inte ville beblanda sig med de nyinflyttade och på så sätt öppet visa att de är bättre och finare än dem andra, än outsiders. Tjänstemännen bor i de bättre områden, arbetarklassen har sina bostadsområden och resten som befinner sig längst ner på den sociala skalan tilldelas bostäder i de utsatta kvarteren. Elias och Scotson forskarrön pekar på en strukturell exkludering där outsiders, som förpassas till brukssamhällets lägsta skikt, villigt axlar rollen som marginaliserade (Elias & Scotson 2010).

4. METOD

Uppsatsens frågeställning är att ta reda på hur fältarbetare upplever att den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet? Då uppsatsens ansats inte är att ge en generell bild av hur fältarbetare upplever att fenomenet den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet utan hur det kan se ut i två sydsvenska bruksorter lämpar det sig att använda en kvalitativ metod. För att kunna inhämta empiri till denna kvalitativa studie användes semistrukturerade intervjuer. Intervjuerna analyserades sedan genom beskrivande fenomenologisk analysmetod.

För att på ett tydligt och systematiskt sätt presentera detta metodkapitel har det delats in i flera underkapitel; 4.1 Kvalitativ metod, 4.2 Genomförande, 4.3 Etik och urval samt 4.4 Validitet och reliabilitet.

4.1 Kvalitativ metod

I detta kapitel kommer kvalitativ metod som metod generellt presenteras och mer specifikt de till denna uppsats valda kvalitativa metoderna; intervju och fenomenologi. Kapitlet innehåller även förklaringar till valet av metoderna samt hur de kommer att användas i denna studie.

Denscombe (2009) beskriver fyra vägledande principer av kvalitativ dataanalys, där den första principen grundar sig på att forskningens slutsatser skall vara förankrade i den inhämtade empirin. Andra principen där forskaren skall visa på händelsen som förklarar den specifika företeelsen genom att noga syna empiriska data som inkommit. I den tredje principen menar Denscombe att inga egna fördomar får föras in i analysen och avslutningsvis måste analysen innefatta en repetitiv bearbetning av data där forskaren ständigt rör sig fram och tillbaka i det inhämtade materialet och gör jämförelser med de kategorier eller begrepp som används i studien (Denscombe 2009).

En kvalitativ metodinriktning grundar sig på personliga uppfattningar och lyfter fram originaliteten i själva händelseförloppet vilket också i förlängningen kan ge en bredare förståelse i det som ska undersökas (Denscombe 2009). Syftet med denna uppsats är att belysa och öka förståelsen hur ett fenomen som den stora migrationsvågen år 2015 kan påverka barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet genom att lyfta fram fältarbetares personliga uppfattningar, darav valdes kvalitativa metoder.

Denscombe (2009) menar att kvalitativ forskning tenderar att ha ett relativt begränsat omfång och involvera relativt få människor eller situationer. Han skriver också att det i mindre och småskaliga studier passar bättre att beskriva resultatet med ord än med siffror. Då uppsatsen ämnar att ge en bild av hur de för denna uppsats valda fältarbetare upplever att den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet passade kvalitativ forskning. Tanken är att ha ett begränsat antal fältarbetare på endast två fritidsgårdar på de två bruksorterna och fokusera på SMV 2015 vilket avgränsar studiens omfång. Då detta är en mindre och småskalig studie kommer resultatet framställas med ord vilket ligger i linje med kvalitativ forskning.

Vidare associeras kvalitativ forskning med ett holistiskt perspektiv medan kvantitativa forskningsansatser tenderar associeras med ett specifikt fokus. Grunden för kvalitativa studier

hämtas oftast data från intervjuer, beslutsdokument samt observationer vilka omvandlas och förklaras. Kvalitativa forskningsmetoder används när studenten eller forskaren börjar skönja ett återkommande mönster och där hen behöver fördjupa sin insikt av hur något kan upplevas. Kvalitativa data samlar in värden som beskriver ett ämne snarare än mäter det. Det kan vara andras uppfattningar, tankar och åsikter (Denscombe 2009). Som beskrevs i inledningen hade jag själv erfarenheter från att växa upp i en bruksort och med fördomar och främlingsfientlighet, vilket gjorde sig påmint vid cafébesöket. Detta återkommande tema fick mig att vilja undersöka hur fältarbetare som varit verksamma före, under och efter SMV 2015 uppfattade, tänkte och tyckte hur SMV 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet.

4.1.1 Intervju

Intervjuer kan utföras på olika sätt, där de primära sätten är; strukturerade-, semistrukturerade- och ostrukturerade intervjuer. Vid en strukturerad intervju styr intervjuaren både frågor och svar genom att i förväg ha bestämt alla frågor och har limiterade svarsalternativ. Frågorna är slutna då respondenten inte helt fritt kan uttrycka sig. Gällande semi- och ostrukturerade intervjuer får respondenten en större frihet att känna, reflektera och uttrycka sig. Vid semistrukturerade intervjuer är det viktigt att rikta in intervjuen åt ett visst håll men att inte styra respondenterna. De ska kunna klargöra för sina egna tankar, åsikter och upplevelser (Denscombe 1998). För att kunna besvara uppsatsens frågeställning på bästa sätt valdes semistrukturerade intervjuer. Då kunde mina respondenter tala öppet men ändå hålla sig inom ramen för studiens syfte.

Minimera intervjuarens inblandning men ändå försöka hålla fokus på det aktuella forskningsområdet så används ofta en intervjuguide. Intervjuguiden består av några frågeområden som hjälper intervjuaren att täcka in det grundläggande som behövs för studien (Klingberg & Hallberg 2021). För att på ett bra och tydligt sätt kunna genomföra de semistrukturerade intervjuer användes en intervjuguide som hjälp. Denna intervjuguide består av fyra övergripande punkter. Då kunde intervjuerna riktas in åt ett visst håll men att ändå inte begränsa respondenterna utan att låta dem tala fritt. Intervjuguiden finns som bilaga till uppsatsen.

Chanserna till en framgångsrik intervju ökar om de yttre förhållanden som miljö och atmosfär där beaktas och förbereds. Mest fördelaktigt är om respondenten själv kan välja en plats och tid att bli intervjuad på. Hen kan då bestämma den miljö och tidpunkt som personen i fråga föredrar och blir då delaktig i planeringen av intervjun. Det är viktigt att intervjuaren förbereder sig både kunskapsmässigt och tänker igenom sitt förhållningssätt inför intervjuerna. Då kan intervjuaren fokusera mer på svaren än frågorna samt observera respondentens reaktioner och kroppsspråk. Respondenten i sin tur upplever intervjuaren som mer närvarande och insatt i ämnet (Denscombe 1998). För att möjliggöra för de tänkbara respondenterna och kunna planera in en intervju erbjuds dem att intervjuas över digitala plattformar samt en för dem passande tidpunkt. Genom att välja digitala intervjuer kan respondenterna själva bestämma vart de vill vara under själva intervjuen. För att lyckas som intervjuare behöver jag läsa på om fenomenet SMV 2015 och ta reda på fakta om de två bruksorterna och de två aktuella fritidsgårdarna. Genom att öva mig framför en spegel kan jag observera mitt eget kroppsspråk. Även träna på att intervju bekanta som kan ge mig feedback på röstens tonläge och volym.

4.1.2 Fenomenologi

Bjurwill (1995) skriver att fenomenologi är en analysmetod inom kvalitativ forskning som har utvecklats av Edmund Husserl. Denna metod används när forskaren är intresserad av mänskliga erfarenheter och vill ta reda på och belysa respondenternas personliga skildring av en sak som sker eller har skett (Bjurwill 1995). Edmund Husserl uttryckte det *”En ”sak” är helt enkelt ett visst fenomen så att det erfars av någon i något sammanhang”* (Klingberg & Hallberg 2021 sid. 166). Fenomenologin använder kvalitativa metoder som intervjuer för att komma åt respondenternas personliga erfarenheter, uppfattningar och emotioner (Klingberg & Hallberg 2021).

Ordet fenomen har sitt ursprung i det grekiska ordet phainomenon som betyder det som visar sig (Klingberg & Hallberg 2021). En viktig aspekt i fenomenologin är att försöka se på företeelser genom andras ögon med minsta möjliga påverkan, vara trogen originalet (Denscombe 1998). Jag ämnar besvara uppsatsens frågeställning genom att se på fenomenet SMV 2015 genom fältarbetarnas ögon. Fenomenologisk analysmetod lämpar sig väl för detta ändamål.

Ett annat kännetecken för fenomenologi är att vid kodningen av det inhämtade materialet försöka finna gemensamma nämnare så kallade meningsenheter i det som studeras. När dessa meningsenheter detekteras analyseras de. Genom den fenomenologiska metodens sätt att hitta och sedan analysera meningsenheter kan slutsatser dras från den insamlade empirin. Det är meningen att till exempel intervjuer skall ge en återspeglning av de intervjuades erfarenheter av en viss händelse där forskaren försöker hitta meningsenheter i datan och presentera dessa i signifikanta klasser eller i så kallade kluster (Klingberg & Hallberg 2021). Denna typ av kodning genom meningsenheter för att analysera och dra slutsatser av empirin kommer i uppsatsens sista del.

Olika fenomenologiska metoder har utvecklats men de flesta är i huvudsak beskrivande eller tolkande. Skillnaden i dessa två huvudspår ligger i att beskrivande fenomenologiska metoder utgår från data som insamlats och genom den hitta meningsenheter, medan de tolkande fenomenologiska metoderna även lägger vikt vid de enskilda respondenternas livshistoria (Klingberg & Hallberg 2021). Fokus lades inte på de intervjuades livshistoria utan utgick från det som kommer fram vid intervjuerna, således användes här en beskrivande fenomenologisk metod.

4.2 Genomförande

Efter att jag började fundera på hur ett extraordinärt och omvälvande fenomen som den stora migrationsvågen år 2015 påverkar barn och ungdomar i svenska bruksorter, började jag diskutera detta med några studiekamrater. Vi resonerade fram att intervjuer med personer som följt samma grupp barn och ungdomar före, under och efter SMV 2015 kunde vara lämpliga. Dessutom hade det varit önskvärt om dessa personer hade någon eftergymnasial utbildning kopplat till barn och ungdomar. Jag kontaktade fältarbetare och förklarade att jag ämnade skriva en sociologisk uppsats med frågeställningen; Hur upplever fältarbetare i två sydsvenska bruksorter att den stora migrationsvågen år 2015 påverkat barns och ungdomars fördomar och främlingsfientlighet?

Några av fältarbetarna som kunde tänka sig att ställa upp på att bli intervjuade ville vara anonyma och menade att de då kunde prata mer fritt och öppet. För att helt kunna säkerhetsställa mina informanternas anonymitet krävdes det att anonymisera respektive bruksort och de två fritidsgårdarna. Om namnen på bruksorterna och fritidsgårdarna nämns föreligger

riskerna att det skulle röja de intervjuades identitet. Så för att undvika detta kallas alla sex intervjupersoner för IP tillsammans med ett nummer (1–6) och bruksorterna för x och y. De intervjuade fick själva välja tid när intervjuerna skulle utföras och intervjuerna skedde digitalt, via Skype. Varje intervju spelades in på min mobiltelefon. Intervjuerna varade mellan ca 15 minuter till ca 30 minuter. Det inspelade materialet transkriberades samma dag som intervjun gjordes, detta för att underlätta transkribering medan intervjun ännu var färsk. När intervjuerna transkriberades valde jag att inte ta med upprepningar, längre pauser och tvekanljud för att underlätta för läsaren.

Då jag använde mig av semistrukturerade intervjuer med fenomenologisk ansats utgick jag från en intervjuguide med fyra övergripande frågeområden; bakgrund, arbetsplats 2015, fördomar och främlingsfientlighet samt övrigt. Tanken var att ställa mer generella frågor i början för att sedan spetsa till intervjun med det konkreta frågeområdet rörande fördomar och främlingsfientlighet som är de begrepp min frågeställning berör.

4.3 Etik och urval

Varje forskare har etiska regler att följa. Forskare skall ta tillvara på och hörsamma deltagarna i undersökningen. Aldrig på något sätt skada deltagarna och att vara ärlig i sina intentioner och respektera de medverkande i studien. Dessa principer är lagstadgade och skall följas. För att särskilt beakta och tillgodose dessa principer ska etik och urval i studien särskilt beaktas och avhandlas (Denscombe 1998).

4.3.1 Etik

För att intervjua barn och ungdomar krävs tillåtelse av deras vårdnadshavare, därför valdes de bort som informanter. För att anonymisera de intervjuade personerna kallas de för; intervjuperson 1, intervjuperson 2, intervjuperson 3, intervjuperson 4, intervjuperson 5 och intervjuperson 6. I uppsatsen har detta förkortats till; intervjuperson 1=IP-1, intervjuperson 2=IP-2, intervjuperson 3=IP-3, intervjuperson 4=IP-4, intervjuperson 5=IP-5 och intervjuperson 6=IP-6. För att ytterligare öka anonymiteten för de berörda personerna har även fritidsgårdarna i de två bruksorterna anonymiserats genom att i uppsatsen kalla dem x och y. Klargjorde för respondenterna innan varje intervju att de ska ta del av det transkriberade intervjumaterialet innan datan används.

4.3.2 Urval

Urvalet av de två bruksorterna gjordes genom det som Denscombe (1998) kallar bekvämlighetsurval. Han menar att det innebär att forskaren väljer det första och tillgängliga alternativ som finns till hands. I denna studie var det mina studiekamrater som rekommenderade mig de två valda bruksorterna.

Nästa led i min urvalsprocess skedde genom snöbollsurval. Denscombe (1998) beskriver detta förfaringssätt likt en snöbollseffekt. Han menar att forskaren till en början har en eller ett fåtal respondenter som i sin tur hänvisar till fler tänkbara respondenter. Detta är ett vanligt tillvägagångssätt för småskaliga forskningsprojekt. I mitt fall började jag med att kontakta de individer som mina studiekamrater tipsat mig om som i sin tur rekommenderade andra kollegor. Det var viktigt att alla informanter var yrkeserfarna och hade arbetat på fritidsgårdarna före, under och efter SMV 2015. Detta kriterium samt att några som tillfrågades inte ville ställa upp på en intervju gjorde att de sex aktuella respondenterna utkristalliserades i urvalsprocessen.

Valet av dessa två urvalsprocesser (bekvämlighetsurval och snöbollsurval) resulterade i att sex fältarbetare intervjuades på två bruksorter i södra Sverige. Hade andra urvalsmetoder använts hade med stor sannolikhet andra fältarbetare intervjuats och resultatet kunde blivit annorlunda.

4.4 Validitet och reliabilitet

Forskare bör på något sätt visa för sin publik hur denne har gått tillväga med sin forskningsprocess. Oavsett om forskningen är kvantitativ eller kvalitativ måste redovisning av tillvägagångssättet presenteras om resultatet skall ses som seriöst. Optimalt för detta är att resultatet ligger förankrat i metoder med förfaringssätt som är erkända och etiska. Riktlinjerna för de kvalitativa forskningars trovärdighet kan sammanfattas enligt följande; validiteten, där noggrannheten i det man undersöker lyfts fram och reliabiliteten eller med andra ord trovärdigheten som visar forskarens neutrala och objektiva förfaringssätt i studien. Denscombe skriver om att det vid kvalitativ forskning är svårt att återskapa samma undersökning vid ett senare tillfälle då på grund av att tiden ändrar saker och ting. Att samla ihop samma

respondenter med en liknande inramning i en social miljö som ser exakt ut som vid första undersökningen är inte möjligt (Denscombe 1998).

Validitet och reliabilitet är svårt att mäta i kvalitativa studier. Detta då syftet med undersökningen inte är att mäta något utan att ta reda på och beskriva hur ett antal människor upplever en specifik händelse. Då min intention med denna kvalitativa uppsats inte är att ge ett generellt svar utan ett specifikt svar utifrån hur sex utvalda fältarbetares upplevelser, är generaliserbarhet av denna studie svår och inte relevant.

4.4.1 Validitet

Validiteten vid intervjuer påverkas i synnerhet av hur pass utförliga svar respondenterna ger och intervjuarens kunninghet samt erfarenhet. Eftersom jag inte är någon erfaren intervjuare kan det ha påverkat validiteten negativt. Min åsikt är att respondenternas svar var tillräckligt informationsrika och därmed höll god validitet. Om samma frågor hade ställts till andra yrkesgrupper, föräldrar eller till och med till de aktuella barnen och ungdomarna hade svaren säkert blivit annorlunda. Dock var mitt syfte med denna uppsats att få reda på hur just fältarbetarnas tankar, åsikter och upplevelser.

4.4.2 Reliabilitet

Studien hade kunnat inkludera alla fältarbetare som arbetade i de två valda kommunerna under den aktuella tidsperioden men fältarbetare kan ha andra arbetsuppgifter förutom att arbeta med barn och ungdomar vid fritidsgårdar som till exempel andra platser där barn och ungdomar förväntas vara. En kvantitativ undersökning skulle kunna öka studiens reliabilitet med en högre noggrannhet som resultat. Reliabiliteten kunde kanske ökat om fler intervjuer med respondenterna hade gjorts. Då hade kanske de intervjuade varit mer bekväma och bekanta med mig som intervjuare och det i sin tur hade kunnat leda till mer utvecklade svar. När jag kontaktade fältarbetarna gällande min studie berättade jag om uppsatsens syfte och frågeställning. Detta kan ha gjort att de som skulle intervjuas kanske tänkt på och till och med diskuterat saker och händelser med andra rörande frågeställningen. Det kan i sin tur påverka hur informanterna de facto svarade på mina frågor.

5. RESULTAT

Uppsatsens frågeställning fokuserar på begreppen fördomar och främlingsfientlighet. Genom de genomförda intervjuerna har det empiriska underlaget framtagits. Därefter nyttjades fenomenologins sätt att koda emprin genom meningsenheter för att presentera resultatet av intervjuerna. Kodningen gjordes genom att det transkriberade materialet från samtliga intervjuer noggrant arbetades igenom och kategoriserades i signifikanta grupper, meningsenheter. Det utkristaliserades tre tydliga meningsenheter; källa, typ och frekvens. Därav kommer empirin presenteras utifrån just dessa tre meningsenheter. För att ytterligare lyfta resultatet på ett tydligt och systematiskt sätt presenteras det i två underkapitel; 5.1 Fördomar och 5.2 Främlingsfientlighet.

5.1 Fördomar

Källa till fördomar

I intervjuerna framkommer det att fältarbetarna misstänkte att den primära källan till barnens och ungdomarnas fördomar ofta var deras hemmiljö och då främst från föräldrarna. IP-6 säger följande; *”Vi i personalen visste absolut att detta kommer från deras föräldrar.”* Respondenterna menar att barn och ungdomarna tar till sig det som sägs hemma både direkt och indirekt. Direkt genom att föräldrarna uttrycker och pratar med barnen och ungdomarna om sina fördomar. Indirekt genom att föräldrarna pratar sinsemellan om dessa saker men att barnen och ungdomarna överhör dessa samtal. IP-1 uppger följande exempel; *”Jag tror det beror på att det säkert pratades på detta sätt i hemmen vid middagsbordet eller framför tv:n. Barnen och ungdomarna tar till sig det de vuxna säger och anammar dessa tankar och attityder.”* Empirin visar på att detta även sker hemma hos ungdomar av annan etnisk härkomst än den svenska. IP-5 exemplifierar; *”Allt i Sverige var haram, föräldrarna hade noga påpekat detta till sina barn, och barnen var i många fall skrämda.”* IP-5 menar att många nyanlända ungdomar hade fördomar mot svenskar. Detta uppdagades när saker diskuterades på fritidsgården.

Typ av fördomar

Av intervjuerna kommer det fram vad det är för typer av fördomar som fältarbetarna upplever att barnen och ungdomarna i de två bruksorterna har. Det handlar dels om språk, utseende och yttre attribut men även om vad de nyanlända orsakar. Respondenterna uppger att fördomar som

barnen och ungdomarna på fritidsgård ofta använde sig av grundar sig på andra barns och ungdomars som IP-3 beskriver; *”Barn och ungdomar påpekar gärna varandras olikheter”*. IP-2:s menar att fördomar ofta är kopplade till kläder och språk; *”Ungarna är snabba på att påpeka andra barns klädstil eller uttal.”* IP-5 resonerar på liknande sätt och menar att även andra attribut som vilken sorts mobiltelefon barnen och ungdomarna har spelar roll; *”Andra fördomar var bland ungdomar var språket, kläderna, du vet ju hur viktigt nya kläder är för unga idag. Man ser ner på varandra, och man påpekar det gärna också. Mobiltelefoner är samma sak.”*. Respondenterna lyfter flera gånger fram hur olikheter i språk, kläder och andra attribut leder till fördomar.

De intervjuade upplever även att det finns fördomar bland barnen och ungdomarna som grundar sig på föreställningar om hur de nyanlända är, gör och orsakar. IP-6 lyfter några av barnens och ungdomarnas förutfattade meningar mot de nyanlända migranterna med följande; *”de behöver inte göra någonting”, ”de får pengar utan vidare”, ”de kommer hit och tar våra jobb”*. Fältarna berättade att de uppfattade att många av fördomarna handlade om arbete och ekonomi. IP-1 säger på följande sätt; *”Nu kommer de och tar våra jobb och – Nu kommer de kosta si och så mycket pengar, blev vanligare efter 2015. Dessa uttalanden blev även vanligare bland de invandrare som redan var integrerade i Sverige”*

Frekvens av fördomar

Empirin visar på att respondenterna upplever att fördomar i både x och y ökade i samband med den stora migrationsvågen år 2015. IP-1 uppger följande: *”Innan den stora flyktingvågen fanns det fördomar bland barnen och ungdomarna, men detta blev mycket tydligare och vanligare efter att flyktingarna kom till byn. I alla fall pratades det mer högt om det”*. Av intervjuerna framkommer det, förutom att frekvensen av fördomarna ökade, även att de blev grövre. IP-2 berättar följande; *”Efter hösten 2015 ändrades detta och konflikterna blev inte lika lättlösta och även grövre. Barn och ungdomarna började använda grövre och nedvärderande ord som typ handlade om utseende och kläder.”* Det blev även vanligare att ungdomar med invandrabakgrund uttalade sig negativt mot de nyanlända migranterna. IP-5 uppger: *”Det fanns en attityd hos några grupperingar. t.ex. såg de invandrapojkar som hade varit länge i Sverige ner på de killarna som precis hade anlänt till kommunen. Man påpekade detta gärna också, högt vill jag tillägga. Attityden att jag måste vara bättre än någon annan och någon annan måste vara sämre än mig, och la det över detta på någon annan så var det, det man*

gjorde.”. Även hos barn med invandrarbakgrund märktes fördomar mot de nyanlända. IP-2 berättar; ”jag hör barn i åk 2 peka finger mot andra barn, då nyanlända, och säga högt att han eller hon inte är svenskar. Det som jag reagerade på var att det nästan i dessa alla fallen var barn till andra generationens invandrare.”.

5.2 Främlingsfientlighet

Källa till främlingsfientlighet

Från respondenterna ges en bild av att mentaliteten som råder på en bruksort är en stark källa till uppkomsten av främlingsfientlighet. IP-1 säger: ”X är en bruksort med bruksortsmentalitet, jag menar att man ofta ser på utomstående som främlingar, oavsett vilken etnicitet de har. Men har de dessutom ett annat utseende, religion och modersmål då blir vi och dem tänket påtagligt.” Denna typ av bruksortsmentalitet förklarar IP-6 på följande sätt; Denna negativa socialisering som sker i bruksort x bekräftar även IP-6: ” Här är det bruksortsmentalitet som gäller tyvärr, det vill säga man är misstänksamt inställd mot allt och alla som inte kommer härifrån.”

Typ av främlingsfientlighet

Av det empiriska materialet framkommer att det efter den stora migrationsvågen år 2015 blev vanligare främlingsfientliga åsikter. IP-4 säger: ”Om några ungar rök ihop innan 2015 fanns inga verbala påhopp med främlingsfientliga uttryck, detta ändrades drastiskt efter 2015. Då kommer jag ihåg att tillmälen och påhopp blev mer och mer påtagliga.” Respondenterena tar upp att främlingsfientliga tankar även förekommer hos barn och ungdomar med invandrarbakgrund mot de nyanlända migranterna. IP-2 uppger följande: ”Jag kommer ihåg att även barn till invandrade föräldrar hamnade i slagsmål med de nyanlända barnen”. Ett annat exempel på detta är det IP-3 berättar; ”Även ungdomar till invandrarfamiljer betedde sig tuffare mot de nyanlända.” IP-4 menar även att det syntes på vilka som umgicks med varandra; ”Det enda som jag kunde se var att de olika etniciteterna satt i sin grupp så att säga. Ingen beblandade sig med en annan grupp.” I de båda bruksorterna syntes propaganda som klistermärken med främlingsfientliga budskap. IP-3 uppger: ”Tänker mest på klistermärken och annat klotter runt om i byn. Mycket och lite överallt och alltid samma budskap. Riktat mot de nyanlända.” IP-1 beskriver följande: ”Sedan började klistermärken och klotter med främlingsfientliga budskap dyka upp i byn.” Många barn och ungdomar far illa av detta och det fans de som hamnade mitt emellan olika grupperingar. IP-1: ” Jag menar de känner sig inte

riktigt hemma och accepterade i Sverige samtidigt som de inte känner sig hemma i sina föräldrars kultur och hemland. Där är hon svensken, här är hon utlänningen.” Ungdomar gav öppet uttryck för sina främlingsfientliga åsikter, IP-3 ger ett exempel på det: “,,kunde flera av dem vräka ur sig främlingsfientliga dumheter riktat mot de nyanlända, och varje gång kommenterade vi inom fältarbetare att deras agg kommer hemifrån.”

Frekvens av främlingsfientlig

Respondenterna på de båda bruksorterna upplevde en ökad förekomst av främlingsfientlighet. IP-1 uppger: *”Det blev mer accepterat att ha främlingsfientliga tankar.”* IP-4 beskriver följande; *”... ungdomar sa tydligare och oftare än vad de gjorde innan 2015 om vad de tyckte och kände om dem som kom i flyktingvågen.”*

6. ANALYS

I detta kapitel görs en fenomenologisk analys, som utgår från studiens frågeställning och grundar sig på uppsatsens empiriska resultat, kopplat till de teorier och den tidigare forskning som presenterats i uppsatsen. För att göra detta på ett strukturerat och tydligt sätt kommer detta kapitel delas upp i underkapitlen 6.1 Fördomar och 6.2 Främlingsfientlighet.

6.1 Fördomar

Intervjuerna med fältarbetarna i de två sydsvenska bruksorterna visar på att respondenterna upplever att fördomarna hos orternas barn och ungdomar har påverkats av den stora migrationsvågen år 2015. Fördomar förekommer mer frekvent och tar sig grövre uttryck. Dessa fördomar kunde vara kopplade till ungdomarnas olika etniska ursprung och kulturella bakgrund. IP-4 uppger följande; *”Det enda som jag kunde se var att de olika etniciteterna satt i sin grupp så att säga. Ingen beblandade sig med en annan grupp.”* De intervjuade beskriver att den stora migrationsvågen 2015 ledde till fler fördomsfulla påhopp och tillmälen mot de som inte kom från bruksorten, särskilt de nyanlända migranterna. Inte sällan påpekades på ett nedlåtande sätt skillnaderna i klädstil och andra yttre attribut. Goffman (2014) beskriver att denna typ av differentiering kan leda till stigma. Vidare menar Goffman (2014) att dessa stigma leder till en uppdelning i samhället där majoritetsgruppens yttre attribut förknippas med det normala. Detta ogillande av nyinflyttade till bruksorten ser Elias och Scotson (2010)

som ett sätt för de etablerade på orten att behålla sin makt. Lindström (2002) menar att misstänksamhet mot nyanlända kan vara ett sätt för etablerade att exkludera nyanlända från den redan så konkurrenshöga arbetsmarknaden.

Ett annat exempel som IP-1 tar upp är att flera ungdomar känner ett dubbelt utanförskap (mellanförskap). De känner sig varken som svenskar eller invandrare: IP-1: *”hon känner sig som en främling här i Sverige och likadant i sina föräldrars hemland. Där är hon svensken, här är hon utlänningen. Vissa barn och ungdomar gör allt för att passa in, det ser man på språket och kanske på kläderna. Var ska de känna sig hemma?”* Goffmans (2014) resonemang gällande stigma för tankarna till Baumans och Mays (1999) tankar kring vi och dem. Uppfattningen om vem man är, förutom uppenbara yttre attribut är det som enligt Bauman och May (1999) utvecklas i de tre socialisationsgrupperna. Denna process skapar den enskilda individens bild och tankar om hur jag ska vara och bete mig. Bauman och May (1999) menar att barn och ungdomar är känsliga för beteenden som är eller uppfattas som negativt riktade mot dem. Elias och Scotson (2010) menar att de andra, outsiders, accepterar och tar till sig de etablerades tillmälen för att försöka passa in. Ibland är en ogillande blick eller kommentar allt som behövs för att sätta igång en negativ tankespiral. IP-5 beskriver hur negativa tankar och fördomar kunde ta sig form; *”Andra fördomar var bland ungdomar var språket, kläderna, du vet ju hur viktigt nya kläder är för unga idag. Man ser ner på varandra, och man påpekar det gärna också. Mobiltelefoner är samma sak.”*

För att undvika att bli utsatta för negativa situationer försöker barn och ungdomar ofta passa in genom kopiera andra barns och ungdomars beteenden (Bauman & May 1999). Respondenterna tar upp detta bland annat när även barn och ungdomar med invandrarbakgrund ser ner på de nyanlända invandrarna. IP-2 berättar; *”jag hör barn i åk 2 peka finger mot andra barn, då nyanlända, och säga högt att han eller hon inte är svenskar. Det som jag reagerade på var att det nästan i dessa alla fallen var barn till andra generationens invandrare.”*. Barnombudsmannens (2020b) ger exempel på hur barn redan i en tidig ålder i grundskolan pekar finger mot nyanlända barn.

Den empiriska analysen visar att intervjupersonerna upplever att barnen och ungdomarna ärver fördomsfulla tankar och beteenden från sina föräldrar. Bauman och May (1999) beskriver i sin socialiseringsprocess hur barn och ungdomar övertar sina föräldrars tankar, värderingar och

beteenden. Nedvärderande uttalanden vid middagsbordet smittar av sig till våra barn och ungdomar, vare sig vi vill det eller inte, är en slutsats som Bohman och Hjerm drar i sin forskning (Bohman & Hjerm 2016). På detta sätt menar Bauman och May (1999) att socialiseringsprocessen först sker i den primära socialisationsgruppen och sedan i den sekundära socialisationsgruppen. Ungdomar försöker ständigt hitta sig själva och en grupp att tillhöra samt att det är i gruppen som individen för vidare vad hen fått till sig hemifrån (Bauman & May 1999). Denna process gör att det av Goffman (2014) beskrivna stigmatiseringen fortlever och frodas. Elias och Scotson (2010) menar att föräldrar överför sitt resonemang, medvetet eller omedvetet om dem andra, outsiders, till sina barn som fortsätter i sina föräldrars fotspår.

Bohmans och Hjerms (2016) forskning styrker intervjupersonernas tankar om att det primärt är hemifrån vi som individer övertar beteenden kopplat till bland annat fördomar. Likaså tar de upp att oron gällande den enskildes ekonomiska situation vid längre ekonomiska kriser kan ligga till grund för stereotypa föreställningar. Bauman och May (1999) uttrycker att genom denna indelning av människor i olika grupper och subgrupper skapas ett vi och dem tänk. De menar att följderna av denna indelning i grupper även kan resultera i att personer i vigruppen betraktar individer i demgruppen som mer annorlunda och olik dem själva än vad de egentligen är. För att stärka vikänslan målas de ut som främlingar med konstiga beteenden och vanor (Bauman & May 1999). IP-2 uppger följande exempel på vad som kunde sägas; ”*alla nyanlända luktar illa och inte duschar.*” Att etablerade på en ort framhäver sig och nedvärderar nyinflyttade är enligt Elias och Scotson (2010) ett sätt att den etablerade gruppen är mer respektabla och finare än de nya på orten.

6.2 Främlingsfientlighet

Intervjuerna med fältarbetarna i de två sydsvenska bruksorterna visar på att respondenterna upplever att främlingsfientlighet hos orternas barn och ungdomar har påverkats av den stora migrationsvågen år 2015. Den manifesteras på olika sätt menar de och påverkar barnen och ungdomarna på de aktuella orterna. IP-4 säger: ”*Om några ungar rök ihop innan 2015 fanns inga verbala påhopp med främlingsfientliga uttryck, detta ändrades drastiskt efter 2015. Då kommer jag ihåg att tillmälen och påhopp blev mer och mer påtagliga.*” Respondenterna uppfattar att barnen och ungdomarna främst påverkas av sina föräldrar. IP-3 berättar; “*„kunde flera av dem vräka ur sig främlingsfientliga dumheter riktat mot de nyanlända, och varje gång*

kommenterade vi fältarbetare att deras agg kommer hemifrån.” Detta menar även Elias och Scotson (2010) att etablerade öppet tar avstånd från de nyanlända med att skapa misstänksamheter riktade mot dem.

Fältarbetarna tar upp situationer där de upplever att det är främlingsfientlighet som ligger bakom barnens och ungdomarnas beteende. Ett av dessa beteenden är att flera barn och ungdomar främst umgås med andra barn och ungdomar med samma etniska bakgrund. Dessa barn och ungdomar tyr sig till den egna etniska gruppen där de verkar känna en tillhörighet. IP-4 uppger; ”... *de olika etniciteterna satt i sin grupp så att säga. Ingen beblandade sig med en annan grupp.*” Bauman och May (1999) menar att det kan vara negativt att barn och ungdomar skapar grupperingar baserade på etnicitet. De menar dock att det är naturligt för oss människor att söka gemenskaper där vi som individer känner oss sedda, behövda och uppskattade. Många hittar denna gemenskap i en grupp som har samma etnicitet som de själva (Bauman & May 1999).

Goffman (2014) liknar kategoriseringen i olika grupper med en osynlig brännmärkning, vilket inte sällan leder till att en individ stannar kvar i sin grupp livet ut. ”*om han håller sig till sin grupp, är han lojal och autentisk; om han vänder sig bort från den är han feg och dum.*” (Goffman 2014, sid. 124). Vidare menar han att det finns individer som, när de inte är närvarande i sin hemmiljö, inte är överdrivet måna om att bli socialt accepterade. Där i gruppen blir vi socialt brännmärkta (stigmatiserade). Dessutom finns ofta olika positioner och roller i gruppen som ställer krav (Goffman 2014). Elias och Scotson (2010) är inne på samma spår med att etablerade vägrar beblanda sig med outsiders. De skriver att så länge dessa ungdomar håller sig till den egna gruppen formas de efter de normer och regler som gruppen har byggt upp.

Från det empiriska materialet framkommer att fältarbetarna upplever att barn och ungdomar tydligare skyltade med sina åsikter efter den stora migrationsvågen 2015. IP-1 exemplifierar detta med dessa ord: ”*Det blev mer accepterat att ha främlingsfientliga tankar.*” Elias och Scotson (2010) menar att de etablerade medvetet fördriver, stänger ute och håller nyinflyttade till bruksorten borta från olika sociala interaktioner. De skriver vidare att ett annat sätt att hålla balansen och sin sociala status i bruksorten var att distansiera sig från från nyinflyttade (Elias & Scotson 2010). IP-5 uppger; ”... *invandrapojkar som hade varit länge i Sverige såg ner på*

de killarna som precis hade anlänt till kommunen. Man påpekade detta gärna också, högt vill jag tillägga. Attityden att jag måste vara bättre än någon annan och någon annan måste vara sämre än mig, och la det över detta på någon annan så var det, det man gjorde.”

Goffman (2014) menar även att det i olika stigmatiserade grupper görs skillnader där det i dessa grupper, liksom majoritetsgruppen, skuldbelägger en annan grupp än sin egen. Detta kan leda till att minoritetsgrupper anammar majoritetsgruppens åsikter och handlingar som riktas mot en annan minoritetsgrupp. Gruppens beteende kan vara en strävan att hitta sin grupps placering bland alla närvarande subkulturer. Mera uppger Goffman att om barn och ungdomar inte blir accepterade av majoritetsgruppen är risken stor att de mer och mer distanserar sig till majoritetsgruppen och söker sig till andra grupperingar där de accepteras. Vidare menar han att individer i dessa grupper inte sällan bygger sin känsla av samhörighet på att de inte accepteras eller tillåts vara med i majoritetsgruppen (Goffman 2014). Barnombudsmannen (2020b) uppger också att om vi utsätter barn för främlingsfientlighet i en tidig ålder kan detta resultera i att de håller sig till sin minoritetsgrupp.

Något som framkom i intervjuerna var att propaganda som klistermärken med främlingsfientliga budskap ökade i samband med den stora migrationsvågen 2015. Dessa klistrades upp runt om i de båda bruksorterna. Bohman och Hjerm (2016) lyfter betydelsen av hur radikala högerpartier sätter debatten kring invandring och ändrar människors syn på invandrare och invandring. Elias och Scotson (2010) påpekar hur viktigt det är för etablerade att rikta påhittade rykten som resulterar i att bevara ett vi- mot demtänk.

7. DISKUSSION

I detta avslutande kapitel av uppsatsen ämnar jag resonera, tolka och spåna kring analysen som gjordes i föregående kapitel.

Som tagits upp i uppsatsen tar barn och ungdomar ofta efter sina föräldrar och använder sig av fördomar gentemot sina kamrater på ett skämtsamt sätt. När dessa fördomar upprepas och fler och fler använder sig av dem, är det inte längre ett skämt utan leder till stigmatisering av den utsatta individen. Detta stigma kan sedan användas mot individens hela grupp som ofta kan vara baserat på etniskt ursprung. I samklang med Baumans och Mays (1999) samt Elias och

Scotsons (2010) tankar leder dessa fördomar till grupperingar och slutligen till ett vi- och dem tänk. När dessa skilda grupper har uppstått på grund av fördomar kan detta resultera i att främlingsfientlighet uppstår. Från att barn och ungdomar har umgåtts i samma grupp kan alltså fördomar leda till en uppdelning av den befintliga gruppen till grupperingar baserade på olika egenskaper såsom till exempel etnisk bakgrund. Den heterogena gruppen splittras alltså till mer homogena grupper. I dessa homogena grupper händer det ofta att gruppens medlemmar påverkar varandra i mer likartat tänk gällande beteenden och åsikter. Denna process kan göra att människor som från början har likartade beteende och åsikter repellerar från varandra och slutligen har stor skillnad på tankar och åsikter. Enligt Bohman och Hjerm (2010) kan attitydförändringar härledas till faktorer som längre ekonomiska kriser, medvind för radikala högerpartier (vilka påverkar debatten kring invandring) samt en föränderlig befolkningsstruktur. Vidare skriver de att dessa tre faktorer regelbundet ändras över tid då olika internationella kriser överlöper varandra.

Grupperna med ensamkommande barn och ungdomar som tog sig till Sverige under den stora migrationsvågen år 2015 hade inte sin familj, ursprungsgrupp, med sig. Detta gör att dessa barn och ungdomar förlorade möjligheten till att på ett djupare sätt ta till sig och utveckla sin ursprungskultur. Samtidigt finns risken att inte accepteras av det nya landets majoritetsgrupp och riskerar då att hamna i ett utanförskap. Dessa faktorer kan leda till att de invandrade barnen och ungdomarna varken känner sig hemma i sitt nya land eller sitt ursprungsland och kan riskera att hamna i ett mellanförskap. De känner sig varken som invandrare eller som svenskar. Att inte bli accepterad av en primär- eller sekundärgrupp kan leda till skapandet av en ny grupp med mellanförskapet som gemensam nämnare.

Framtida regelbundna tillströmningar av flyktingar till Sverige och EU är rimligt att anta då det existerar krigshärjade områdena i vårt närområde. Då är det önskvärt att samhället också har en beredskap för hur man på ett effektivt sätt kan hjälpa den enskilde flyktingen att inte hamna i ett utanförskap. Om samhällen på en strukturell nivå har en bra beredskap och i förväg tydliga planer på hur en krissituation likt den stora migrationsvågen år 2015 ska hanteras, skapas troligtvis en större trygghet och lugn hos migranterna och kanske framförallt hos landets befintliga befolkning. Denna känsla av en okontrollerbar och främmande situation kan troligtvis leda till desperata och inte så väl genomtänkta beslut och handlingar på lokal-, regional- samt nationell nivå. Den känslan smittas i sin tur av sig på landets invånare och då är

det inte förvånande att den enskilda människan upplever oro. Denna typ av omgivning fungerar som bränsle för främlingsfientliga och rasistiska grupperingar.

Stigmatisering som barn och ungdomar utsätts för i sina nya miljöer grundar sig i stor utsträckning på hur de blir bemötta i sin nya skola och på sin fritid av både jämnåriga och vuxna. En central del i att motarbeta utanförskap är att få barn och ungdomar att umgås över kulturella gränser till exempel på fritidsgårdar, i föreningsliv och inte minst skolan. Tilliten till sina nya kompisar bygger vidare upp ett självförtroende som i sin tur får dem att tro på sig själva och på en framtid i sitt nya hemland. Jag menar att barn inte föds med fördomar och främlingsfientlighet utan att de socialiseras in i det och därför måste vi vuxna göra allt för att motverka all slags fördomar och främlingsfientlighet. Föräldrar är troligtvis inte medvetna om konsekvenserna av sina stereotypa kommentarer om andra, men i förlängningen är risken stor att dessa kommentarer sätter igång en dominoeffekt där barn och ungdomar kopierar sina föräldrar och för deras beteende vidare.

Under skrivandet av denna uppsats har en tanke dykt upp hos mig, nämligen att fördomar sannolikt leder till främlingsfientlighet vilket i sin tur troligtvis kan resultera i rasism. Min tanke är det förlopp sker genom att fördomar som växer sig starka och förökar sig kan leda till främlingsfientlighet. När främlingsfientligheten i sin tur expanderar och blir kraftfullare kan detta leda till rasism. När fördomarna inte konfronteras och hejdas i tid kan de utvecklas till främlingsfientlighet. Om främlingsfientlighet i sin tur inte konfronteras och hejdas kan det i nästa steg utvecklas till rasism.

Nu mer än någonsin har vi möjligheten och ansvaret att arbeta för allas människors lika värde inte minst barnens och ungdomarnas. FN:s barnkonvention antogs av FN:s generalförsamling den 20 november år 1989 (Barnombudsmannen 2020a). Den förste januari år 2020 blev FN:s barnkonvention svensk lag (Regeringskansliet u. å.). Nu finns alltså ett starkt lagstöd med skullkrav för att arbeta för alla barns lika värde och rättigheter. Lagen accentuerar även att ingen skall diskrimineras. Så för att mitt antagande om att fördomar leder till främlingsfientlighet som sin tur kan resultera i rasism och med dess fula ansikten inte ska bli än mer påtaglig i samhället måste vi alla och på alla nivåer kväva denna process i sin linda!

KÄLLHÄNVISNING

Litteraturlista

Bauman, Z. & May, T. (1999). *Att tänka sociologiskt*. Andra omarbetade upplagan. Förlaget Korpen. Århus. ISBN: 91-7374-405-0.

Bjurwill, C. (1995). *Fenomenologi*. Studentlitteratur. Lund. ISBN: 914-447-961-1.

Bohman, A. & Hjerm, M. (2016). Välkommen hit? Attityder till invandring i Europa under 2000-talet. I Fors, F. & Olofsson, J. (red.). *Utblick – Sverige i en internationell jämförelse*. Print & Media, Inhousetryckeriet, ss. 11-28. Umeå. ISBN: 978-91-7601-429-5.

Denscombe, M. (1998). *Forskningshandboken. För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Upplaga 2:4. Studentlitteratur AB. Lund. ISBN: 978-91-44-05004-1.

Eias, E. & Scotson, J. L. (2010). *The Established and the Outsiders*. Andra ombrutna, utökade och reviderade upplagan. Arkiv förlag. Lund. ISBN: 978-91-7924-230-5.

Goffman, E. (2014). *Stigma. Den avvikandes roll och identitet*. Upplaga 4:3. Studentlitteratur. Lund. ISBN: 978-91-44-10169-9.

Klingberg, G. & Hallberg, U. (2021). *Kvalitativa metoder*. Upplaga 1:2. Studentlitteratur AB. Lund. ISBN: 978-91-44-14291-3.

Lindström, A. (2002). *Inte har dom gjort mej nåt*. Umeå universitets tryckeri. ISBN: 91-7305-309-0.

Internetkällor

Barnombudsmannen (2020a). *Barnkonventionen*.

<https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/> (2022-12-27)

Barnombudsmannen (2020b). *Om barns och ungas utsatthet för rasism*.
https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/publikationer/om-barns-och-ungas-utsatthet-for-rasism_2021.pdf (2022-12-27)

Forum för levande historia (u. å.). *Att arbeta med fördomar i klassrummet*.
<https://www.levandehistoria.se/klassrummet/att-arbeta-med-fordomar-i-klassrummet/ovningar> (2022-12-27)

Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige (u. å.). *Rasism*.
<https://www.levandehistoria.se/rasism> (2022-12-27)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (2020). *Brexit – vad var det som hände?*
<https://www.mucf.se/publikationer/brexit-vad-var-det-som-hande> (2022-12-27)

Nationalencyklopedin (u. å.). *Bruksamhälle*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/brukssamhälle> (2022-12-27)

Regeringskansliet (u. å.). *Barnkonventionen blir svensk lag*.
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2016/03/sou-201619/> (2022-12-27)

Riksförbundet för fältarbete (2021). *Värdegrund för Riksförbundet för fältarbetare*.
<https://www.faltarbete.se/vardegrund/> (2022-12-27)

Sverige för UNHCR (u. å.). *På flykt från krig, konflikt eller förföljelse*.
<https://www.sverigeforunhcr.se/vem-ar-flykting> (2022-12-27)

The international organization for migration (2022). *Who is a migrant?*
<https://www.iom.int/who-migrant-0> (2022-12-27)

BILAGOR

I bilaga 1 finns studiens intervjuguide och i bilagorna 2–7 finns transkriberingen av de sex intervjuerna som gjordes i denna studie. Då de sex intervjupersonerna som intervjuades till uppsatsen har lovats anonymitet kommer nedan en kort icke namngiven presentation av de sex intervjupersonerna. Intervjupersonerna har benämningarna: Intervjuperson ett = IP-1, intervjuperson två = IP-2, intervjuperson tre = IP-3, intervjuperson fyra = IP-4, intervjuperson fem = IP-5 samt intervjuperson sex = IP-6.

Intervjuperson ett (IP-1) är en man som arbetat i x:s kommun i ca tio år. Han har mycket god insyn i kommunens förebyggande arbete gällande barn och ungdomar.

Intervjuperson två (IP-2) är en man som arbetat inom socialtjänsten i y:s kommun.. Han har mycket insyn i barns och ungdomars situation i kommunen.

Intervjuperson tre (IP-3) är en man som arbetar som fältarbetare i ort y. Han har i hela sitt vuxna liv arbetat med barn och ungdomar och har därför god insyn i den verksamheten.

Intervjuperson fyra (IP-4) är en man som är utbildad undersköterska och fritidsledare. Han har arbetat som ungdomsledare i ort x. Han har god insyn i kommun x:s ungdomsverksamhet.

Intervjuperson fem (IP-5) är en man i grunden utbildad grundskolelärare och har arbetat i kommun y:s socialtjänst och som fritidsledare. Mannen är idag verksam i y:s grundskolor och fritidsgården, vilket borde ge honom en god insyn i kommunens ungdomsverksamhet.

Intervjuperson sex (IP-6) är en kvinna. Kvinnan började arbeta som elevassistent och senare som fritidsledare i kommun x. Hon har ca 20 års erfarenhet som fritidsledare vilket borde ge henne en god insyn i arbetet med ungdomsverksamheten inom kommunen.

Bilaga 1: Intervjuguide

Bakgrund

- Berätta lite om dig själv och vilken bakgrund du har?

Arbetsplats 2015

- Vart arbetade du under året 2015?
- Beskriv din arbetsplats?
- Vad gjorde ditt arbete intressant?
- Vad var positivt respektive negativt med ditt arbete?
- Vad var det för barn/ungdomar som hängde på fritidsgården under den perioden?
- Hur påverkade den stora migrationsvågen år 2015 ditt arbete?

Fördomar och främlingsfientlighet

- Beskriv dina upplevelser om barns och ungdomars attityder kopplade till fördomar och främlingsfientlighet under denna period?

Övrigt

- Har du något mer du tycker ska lyftas fram?

Bilaga 2: Transkribering av intervju med IP-1

Bakgrund

- Berätta lite om dig själv och vilken bakgrund du har?

Utbildad socionom. Jag arbetar som fältsekreterare och en stor del av min tid är jag på den kommunala fritidsgården i byn.

Arbetsplats 2015

- Vart arbetade du under året 2015?

I kommun x som fältsekreterare.

- Beskriv din arbetsplats?

Jag arbetade på kommunens socialtjänst men då jag arbetade som fältsekreterare befann jag mig där barnen och ungdomarna var. Så jag var mycket på fritidsgården

- Vad gjorde ditt arbete intressant?

Att få arbeta förebyggande med barn och ungdomar.

- Vad var positivt respektive negativt med ditt arbete?

Det positiva var alla människor man träffade och de varierade arbetsuppgifterna. Det negativa var att vi ibland inte kunde hjälpa en del barn och ungdomar och fick se hur det inte gick så bra för dem i livet. Men man hoppas att vi i alla fall kanske hade sått ett frö som så småningom växer till sig och kan bidra till förändring.

- Vad var det för barn/ungdomar som hängde på fritidsgården under den perioden?

Det var en stor blandning av barn och ungdomar som besökte fritidsgården, både vad gäller ålder, kön och etniskt ursprung. Men de flesta gick på högstadiet i kommunen.

- Hur påverkade den stora migrationsvågen år 2015 ditt arbete?

Vi fick många nya barn och ungdomar som besökte fritidsgården och bosatte sig i kommunen. Vi arbetade aktivt med att dessa barn och ungdomar skulle känna sig välkomna i kommunen och på fritidsgården.

Fördomar och främlingsfientlighet

- Beskriv dina upplevelser om barns och ungdomars attityder kopplade till fördomar och främlingsfientlighet under denna period?

Jag skulle säga att det är stor skillnad på före och efter alla flyktingar kom till kommunen och fritidsgården. Innan den stora flyktingvågen fanns det fördomar bland barnen och ungdomarna, men detta blev mycket tydligare och vanligare efter att flyktingarna kom till byn. I alla fall

pratades det mer högt om det. Det blev nästan lite tufft att tycka om Sverigedemokraterna och tycka illa om de som invandrat. Även om man kanske hade sådana tankar innan så skyltade man inte med det. Efter 2015 skyltade många ungdomarna stolt med att man var sverigedemokrat genom att bära deras logga på kläder etc. Det blev mer accepterat att ha främlingsfientliga tankar.

- Vad tror du det berodde på?

Jag tror det beror på att det säkert pratades på detta sätt i hemmen vid middagsbordet eller framför tv:n. Barnen och ungdomarna tar till sig det de vuxna säger och anammar dessa tankar och attityder. X är en bruksort med bruksortsmentalitet, jag menar att man ofta ser på utomstående som främlingar, oavsett vilken etnicitet de har. Men har de dessutom ett annat utseende, religion och modersmål då blir vi och dem tänket påtagligt. Sedan tror jag att Sverigedemokraternas många uttalanden och tankar inom media bidragit till att göra fördomar och främlingsfientlighet mer rumsrent.

- Kan du ge några konkreta exempel på vad som sades och hände?

Uttalanden som typ: – Nu kommer de och tar våra jobb och – Nu kommer de kosta si och så mycket pengar, blev vanligare efter 2015. Dessa uttalanden blev även vanligare bland de invandrare som redan var integrerade i Sverige. Sedan började klistermärken och klotter med främlingsfientligt budskap dyka upp i byn. Många ungdomar hamnar lite mittemellan och vet varken ut eller in. Jag menar de känner sig inte riktigt hemma och accepterade i Sverige samtidigt som de inte känner sig hemma i sina föräldrars kultur och hemland. Där är hon svensken, här är hon utlänningen.

Övrigt

- Har du något mer du tycker ska lyftas fram?

Jag vill påtala att det inte bara är barnen och ungdomarna eller deras föräldrar som har fördomar mot de människor som kom i samband med den stora flyktingvågen 2015. Efter 2015 har jag pratat med människor som till och med arbetar inom socialtjänsten som öppet uttrycker sympatier med SD. Det var helt chockerande för mig, att det fanns folk som sympatiserar med ett främlingsfientligt parti som SD samtidigt som de håller på med socialt arbete.

Bilaga 3: Transkribering av intervju med IP-2

Bakgrund

- Berätta lite om dig själv och vilken bakgrund du har?

Fullgjort gymnasium. Utbildad fritidsledare och arbetar i inom kommun y:s socialförvaltning. Idag arbetar jag som fältare i en annan kommun. Gift och inga barn ännu men vi planerar för barn i framtiden. Kom till Sverige som barn under en tid då det var relativt lätt för nyanlända hit att integreras. Pappa och mamma är ännu arbetsverksamma.

Arbetsplats 2015

- Vart arbetade du under året 2015?

Som fritidsledare på fritidsgården i ort y.

- Beskriv din arbetsplats?

Fritidsgården skiljer sig inte så mycket med andra fritidsgårdar. Vi har vår verksamhet ganska så centralt i mellan två grundskolor. Personalen är i olika åldrar och våra besökare är flickor och pojkar i åldrarna mellan 8 år och 18 år vill jag säga. Fritidsgården har öppet efter skolorna stängt för att på så sätt försöka plocka upp barnen som hänger nere i byn. Bättre att de är här än att sitta någon annanstans. Olika aktiviteter, både utomhus, och inomhus. Handikappanpassat och vi är väldigt stolta över vår lilla musikstudio.

- Vad gjorde ditt arbete intressant?

Det är fortfarande intressant och jag har valt rätt. Jobba med ungdomar ger mig ständigt en livsgnista och på så sätt returnerar jag tillbaka detta till kidsen. Vi ger varandra energi helt enkelt. Mitt favoritområde är integrering och mångfald.

- Vad var positivt respektive negativt med ditt arbete?

Wow. Det negativa är när kidsen kommer arga och grälsjuka till fritidsgården. Det är jobbigt och tar ofta musten ur mig. Som tur är att vi är flera i personalen och vi är inarbetade där vi hjälper varandra om någon kollega inte orkar. Ibland blir det bråk men där sätter vi ner foten direkt. Dialog och förklara regler. Vi tar inga kränkningar eller annat som stör verksamheten, det finns fler barn, många unga och vi vill inte att de skall utsättas för en massa negativ påverkan av något bråk eller annat. Ungarna är snabba på att påpeka andra barns klädstil eller uttal. Positivt är att när jag kommer hem och jag är nöjd när jag ser vissa barn som kanske är tystlåtna, börja utvecklas och mogna till vanliga ungdomar.

- Vad var det för barn/ungdomar som hängde på fritidsgården under den perioden?

Barn och ungdomar, flickor och pojkar, mellan åldrarna 7 - 17 år. Sen var det klart beroende vilken tid på dygnet vi talar om. Oftast, som jag kommer ihåg var de yngsta barnen där först och de allra äldsta barnen senare under eftermiddagen och fram till stängningsdags. Även ungdomar utanför kommunen brukade komma inom när vi hade något evenemang, inte ofta men ibland. Precis som vi åkte till andra fritidsgårdar, utanför kommunen. För att ta något ex; bakning, använda oss av kommunens idrottshallar, utomhus vistelse med fiske, korvgrillning, paddla med kanot osv. Baserat på vårt veckoschema och vilken dag i veckan det var.

- Hur påverkade den stora migrationsvågen år 2015 ditt arbete?

Vänta, nu måste jag tänka efter. Väldigt kort så innan 2015, eller innan SMV 2015, tycker jag mig minnas att attityderna inte var så kaxiga, om jag får uttrycka mig så. Vi i personalen hade nog en rätt så bra ”pli” och ordningen i våra lokaler. Det finns klara regler i fritidsgården, vilket jag tror att det finns även idag, men såhär i efterhand lyssnade barnen och ungdomarna mer när vi vuxna väl sa till på skarpen, de få gångerna när det väl hände. Och med lite samtal, med den eller de inblandade löstes ganska så omedelbart. Barnen eller ungdomarna insåg att de gjorde fel och man bad varandra om ursäkt och saken var utredd. Tack å hej liksom. Efter hösten 2015 ändrades detta och konflikterna blev inte lika lättlösta och även grövre. Barn och ungdomarna började använda grövre och nedvärderande ord som typ handlade om utseende och kläder. Hände något var det alltid nästan på gränsen till att de tog till knytnävarna. Mycket aggressioner och laddade situationer vilka jag tycker var rena tramset, men tyvärr blev det tuffare på många sätt. Inne på vår fritidsgård och utanför där olika grupperingar kunde hänga. Efter 2016/17 satt jag och många kollegor ofta och var tvungna att lugna ner heta känslor mellan pojkar i de olika grupperingarna som fanns. Flera gånger var blickar mellan olika grupper borta på skolan som av en lustig anledning mynnade ut här hos oss, och även i något fall ute på byn. Jag kommer ihåg att även barn till invandrade föräldrar hamnade i slagsmål med de nyanlända barnen. Vi fick aldrig klarhet till varför exakt dessa gruff uppstod men jag misstänker att en kombination mellan svår skolgång för de nyanlända, med språket då främst, och de andra svenska barnen (om jag får använda det uttrycket), blandat med extremt mycket hormoner som gjorde att det blev heta känslor. Barns och ungdomars attityder

Fördomar och främlingsfientlighet

- Beskriv dina upplevelser om barns och ungdomars attityder kopplade till fördomar och främlingsfientlighet under denna period?

Exempel på fördomar och/eller främlingsfientlighet före och efter SMV 2015 på fritidsgården och ute på byn? Ett givet exempel är klart när jag hör barn i åk 2 peka finger mot andra barn, då nyanlända, och säga högt att han eller hon inte är svenskar. Det som jag reagerade på var att det nästan i dessa alla fallen var barn till andra generationens invandrare. En oförsiktig kommentar om att alla nyanlända luktar illa och inte duschar. Men inget direkt verbalt hat uttryck, där hade vi vuxna satt ner foten stenhårt. Inga sådana påhopp ville vi ha, inte hos oss, aldrig. Men, visst det skedde, inte av hat utan vad jag tror mer dumhet. Barn och ungdomar vräker ur sig skit utan att de menar det. Jo, men det kommer från någonstans... umgängeskrets, tv, media, sociala medier eller deras föräldrar. Bostäderna runt vår fritidsgård är vad vi säger idag utsatta områden. Just här omkring oss är det barn och ungdomar som bor här, och varför jag/vi vet detta är enbart pga. vi har kontakt med deras föräldrar. Även tjafs mellan olika invandrabarn/ungdomar, visst fanns det ont blod mellan dem. Jag har en känsla att jag tillsammans med resten av fältarbetarna här i kommunen hade mer att göra av dessa olika grupperingar ute om kvällarna på byn. Kommer ihåg att vi i personalen ständigt hade samma uppfattning om varför deras föräldrar låter barnen vara ute sent om kvällarna när det är skoldag.

Övrigt

- Har du något mer du tycker ska lyftas fram?

En sak glömmer jag aldrig, det var när en pojke berättade om sin väg till Sverige. Hur han sattes i ett oljefat, tomt då, och satte tillbaka locket. Oljefatet lades på ett släp och fraktades långa sträckor. Pojken fick äta och göra sina behov inne i fatet tills han kom in i EU. Sen har jag en annan pojke som berättade hur han sålde plastpåsar för att försörja sin familj. Denna pojke är idag utbildad ingenjör men tyvärr är dessa exempel få. Många har det gått dåligt för. För stora problem i skolan och vet i tusan vad de barnen gör idag, men jag befarar det värsta. Jag har sett många av dem gå olika försörjningsled inom soc., eller AF. Långtidsarbetslöshet tyvärr.

Bilaga 4: Transkribering av intervju med IP-3

Bakgrund

- Berätta lite om dig själv och vilken bakgrund du har?

Fullgjord skola och började arbeta direkt efter gymnasium. Första arbetsplatsen var inom industrin men efter något år började jag läsa kurser på högskolan och började jobba inom grundskolan. Fastnade ganska snabbt med att jobba med ungdomar, ja det ser man ju än idag.

Arbetsplats 2015

- Vart arbetade du under året 2015?

Fältarbetare som arbetar sedan 2015 på fritidsgården y samt ortens socialtjänst.

- Beskriv din arbetsplats?

Fritidsgården är antagligen jag som alla andra fritidsgårdar med barn och ungdomar i alla åldrar. Mina kollegor är underbara och verkligen ser till ungdomars livssituationer. Jag är nog den som har minst utbildning av dem alla. Barnen och ungdomarna är i fokus och aktiviteter alla dagar förutom då som vi har stängt. Finns inga andra alternativ till dem annars, jo kanske idrott, men risken är att de börjar hänga med fel människor.

- Vad gjorde ditt arbete intressant?

Svårt att säga, men en sak kanske. Kommer ihåg vid en brandövning med alarmtest kunde ett barn börja gråta hysteriskt och fick panik. Det framkom senare att barnet hade upplevt krigets fasor i Syrien och så här i efterhand borde vi vuxna tänkt till lite extra. Det barnet var absolut stigmatiserat. Han kunde i nästan alla fall när han var här sitta för sig själv och isolerade sig från de andra barnen. Om bara vi kunde sätta in mer kraft på dessa unga, att lära sig läsa, skriva, räkna och annat. Dessa unga finns runt oss och vi ser dem jämt. Föräldrarna bryr sig föga. Många unga killar ser tyvärr inte skolan som en väg in i arbetslivet utan då är det kriminalitet och snabba pengar som är den lockande faktorn. Är övertygad om att deras föräldrar ser och vet vad ungarna gör men vad kan de göra? Jag vet inte, detta känns uppgivet ibland. Nää skolan, där måste det börja, och föräldrarna sysselsättas på något sätt.

- Vad var positivt respektive negativt med ditt arbete?

Arbete med barn och ungdomar bara. Alltid tyckt om det, men något speciellt vet i tusan. När inneslutna barn börjar kommunicera med mig, är för mig en supertung grej.

- Upplevelser från ditt arbete?

En f.d. elev som blev skjuten i Malmö. Killen var nog som de flesta andra ungdomar. Det som utmärker just denna pojke var nog att hans skolgång var lite svajigt. Dåliga betyg, vet inte ens

om han fick ett slutbetyg, och började hänga med kriminella. Jag och resten av kollegorna fick oss en chock när vi såg pojkens ansikte i tidningarna. Det var inte kul. Ännu idag ser jag tecken på unga som kan mycket väl hamna där just denna kille hamnade, och det är i skolan.

- Vad var det för barn/ungdomar som hängde på fritidsgården under den perioden?

Vanliga barn och ungdomar vill jag säga, helt vanliga ungdomar. Tjejer och killar. Blandat, det varierar från dag till dag. Ena dagen är det majoritet av tjejer, andra dagen är majoriteten killar, tredje dagen är det knappt några ungdomar här. Beror lite på vad de har kommit överens med resten av sina vänner eller har de fotbollsträning eller annat. Åldrarna har varierat, från 7–8 år till 18 år vill jag påstå. Viktigt att säga, är att detta beror klart på när på dagen vi pratar om. Yngre kommer tidigare och går tidigare, de äldre stannar oftast lite längre.

- Hur påverkade den stora migrationsvågen år 2015 ditt arbete?

Jag vill mig minnas att det blev en högre ljudvolym senare, alltså efter 2016. Kan inte relatera detta till just SMV 2015, men jag vet med säkerhet att vi några i personalen började gnälla att ljudnivån i lokalen blev högre. Många barn och ungdomar blev högljudda och kanske lite mer levande än vad de var innan. Kommer ihåg att vi under våra personalmöten kommenterade just detta. Sen vet inte jag om det beteendet hade något med de nyanlända barnen eller ungdomarna att göra. Men visst attityden ändras. Kanske fel av mig att säga oroligt, men det var som det var känslan var att ungarna var lite mer på hugget än vad de är i vanliga fall. Kanske berodde det på att nya ansikten dök upp på fritidsgården eller var det andra faktorer som spelade in. Ja, attityden hos barnen ändrades, absolut.

Fördomar och främlingsfientlighet

- Beskriv dina upplevelser om barns och ungdomars attityder kopplade till fördomar och främlingsfientlighet under denna period?

Barn och ungdomar påpekar gärna varandras olikheter ofta, de lägger märke till saker som vi vuxna inte tänker på. Det var några gånger vi var tvungna att sitta ner och prata med dem som vräkte ur sig någon dumhet ibland, men det redde ut sig direkt. De hör absolut vad som sägs hemma, som de gärna vidarebefordra dagen efter i skolan till sina skolkamrater. Och detta var något vi fältarbetare kommenterade mellan oss vid någon gång att föräldrar borde tänka sig för när de vräker ur sig dumheter emellanåt. Jag klandrar föräldrarna till misstänksamhet mot andra, absolut, och sen räcker det att ett barn lyfter en skitsak dagen efter på skolgården och sen är det igång. Barn och ungdomar kan vara elaka när de väl börjar retas. Främlingsfientligheten vill säga att visst förekom det mellan de olika grupperna med annat

språk än svenska. De fanns smågrupper som hade ont öga till andra grupper. Dessa grupper var väldigt negativt inställda till varandra, och ibland small det till borta på skolan och det hände att gruffet fortsatte hit utanför fritidsgården och även ute på byn. Detta kommer jag ihåg att NMR eller nynassarna gjorde en big deal på. Mycket svartmålning och skitsnack, och en tuffare attityd mot varandra, oavsett etnisk bakgrund. Det blev tuffare. Även ungdomar till invandrarfamiljer betedde sig tuffare mot de nyanlända.

Övrigt

- Har du något mer du tycker ska lyftas fram?

Tänker mest på klistermärken och annat klotter runt om i byn. Mycket och lite överallt och alltid samma budskap. Riktat mot de nyanlända. När vi hade något kvällspass, vid nattvandring kunde vi ibland komma i kontakt med ungdomar som hängde i centrum eller vid stationen och då kunde flera av dem vräka ur sig främlingsfientliga dumheter riktat mot de nyanlända, och varje gång kommenterade vi fältarbetare att deras agg kommer hemifrån.

Bilaga 5: Transkribering av intervju med IP-4

Bakgrund

- Berätta lite om dig själv och vilken bakgrund du har?

Normal uppväxt med fullgjord grundskola och eftergymnasiala studier. Pluggade klart till undersköterska och till fritidsledare. Jobbade inom sjukvården som undersköterska ett tag. La det åt sidan och tog anställning på Statens institutionsstyrelse och började jobba som behandlingsassistent. Omedelbart efter jag fick min examen som fritidsledare började jag jobba som fritidsledare på ungdomsgården i kommunen x under den aktuella tiden.

Arbetsplats 2015

- Vart arbetade du under året 2015?

På fritidsgården i kommun x.

- Beskriv din arbetsplats?

Helt vanlig fritidsgård med barn och ungdomar i åldrarna 7–17 år som kommer och hänger. Både tjejer och killar, killar mest. Olika aktiviteter där barnen hjälper till att göra önskelistor på vad som de tycker hade varit kul att göra efter skolan. Klart att vi har en budget att hålla, men vi gör så gott det går för att tillgodose deras önskemål. Det måste finnas en tanke på aktiviteten och den skall vara inkluderande för alla barn eller kön. Söndagar och måndagar har vi stängt annars är det olika öppettider.

- Vad gjorde ditt arbete intressant?

Ingen dag är likt den föregående dagen. Alltid något nytt som sker. Jag tycker om utmaningar och det fick jag av barnen och ungdomarna. Sen tycker jag att det är givande när någon av dem anförtror dig något och där du kan vägleda och kanske uppmuntra. Att se hur de växer och mognar, inte alltid det sker men i nästan alla fall utvecklas barnen till vanliga tonåringar.

- Vad var positivt respektive negativt med ditt arbete?

Som jag sa, barnens positiva feedback när jag som vuxen kan komma med lite tips och råd. Det behöver inte vara något grandios, utan små tips, kanske gällande idrott eller ett brustet hjärta. Negativt är säkert de ungar som väljer att gå en väg bort från skola och slutbetyg. De är inte många men det svider när jag ser hur vissa av våra unga börjar hänga med de lite äldre gängen där det busas ute på byn. Har sett några pojkar gå andra vägar än att gå klart grundskolan, gymnasieskolan och ut i arbetslivet och det har inte slutat bra för dem. Tråkigt med klotter, speciellt med symboler som är kränkande. Inte kul att se småbarn gå med sina föräldrar bort till skolan för de minsta och titta på klottret.

- Vad var det för barn/ungdomar som hängde på fritidsgården under den perioden?

Det var blandat men från alla åldrar och blandade etniciteter. Båda könen.

- Hur påverkade den stora migrationsvågen år 2015 ditt arbete?

Det var ett himla ståhej kring flyktingarna nere i Europa, och som var på väg upp till oss. Inte mycket som ändrades i vårt sätt att arbeta. Om några ungar rök ihop innan 2015 fanns inga verbala påhopp med främlingsfientliga uttryck, detta ändrades drastiskt efter 2015. Då kommer jag ihåg att tillmälen och påhopp blev mer och mer påtagliga. Mer öppet så att säga. Man kunde nästan känna att alla gick på nålar, även vi vuxna.

Fördomar och främlingsfientlighet

- Beskriv dina upplevelser om barns och ungdomars attityder kopplade till fördomar och främlingsfientlighet under denna period?

Det enda som jag kunde se var att de olika etniciteterna satt i sin grupp så att säga. Ingen beblandade sig med en annan grupp. Var det tjafs, brukar oftast handla om tjejer eller vem som satt på vilken plats. En ganska så tryckt stämning måste jag påpeka. Det var absolut inte alls kul att jobba då. I x märkte vi personalen, att ungdomar sa tydligare och oftare än vad de gjorde innan 2015 om vad de tyckte och kände om dem som kom i flyktingvågen. Vad som pågick ute i byarna runt omkring vet jag inte. Men barnen ändrade snabbt sina åsikter, om det var föräldrarna, sociala medier, tv eller annat vet jag inte, men det märktes, å ja. Kanske presenterade sverigedemokraterna sin kommunbefolkning lögner eller annat. De döljer ju inte precis om vad de tycker om utlänningar, eller hur. En sak är säker i a f, rasisterna i kommunen blev mer organiserade än innan 2015. Hobby Rasister som jag kallar dem. Helgerna skulle det drickas alkohol och gjorde man inte det var man en fjolla. Ja, jag fick en del gliringar under min tid i x. Vad gällde våra ungdomar var jag/vi tvungna vid något enstaka tillfälle ta in någon elev för att hen kommit med nedvärderande kommentarer om andra elever. Dessa gällde barn med annan etnicitet än svensk. Givetvis pratade vi vuxna med varandra om varifrån ungdomarna fått detta ifrån och misstankarna föll alltid på deras föräldrar. Efter samtal med dem som förstod hen att det var dumt och bad alltid om ursäkt. Alkohol är en annan sak som jag tror att ungdomarna får positiva intryck från hemmet. Dricks det destruktivt hemma, är jag säker på att detta överförs till barnen. Det blir ok att dricka sig berusad. Tror inte man pratar i hemmet om hur illa egentligen det är med stora alkoholintag. Ett tag tyckte många på skolan att det var häftigt och vi var tvungna att köra en mindre kampanj mot alkohol, speciellt vid större helger som valborgsmässoafton och inför skollov. Flera ungdomar uttalade sitt stöd för

till exempel SD. Vid frågan om varför de stödde SD, gavs svaret att de var emot invandring, utan något vidare argument, som om just detta var det viktigaste. Uppenbart var detta taget hemifrån eftersom de elever som kom med dessa påståenden, inte var insatta i våra svenska politiska partier.

Övrigt

- Har du något mer du tycker ska lyftas fram?

Vid något enstaka tillfälle när några ungar rykte ihop tog vi tag i problemet omedelbart och satte oss ner för att prata med de inblandade. Hände ibland att vissa ungdomar har blivit portade från vår fritidsgård för de har vägrat be om ursäkt. Det har även varit någon ungdom som inte tänkt sig för och kommenterat högt om en annan ungdoms klädstil eller dialekt, varpå vi reagerade direkt, men resultatet, nu vet jag inte om detta är fördom eller generalisering men den som blev utsatt för kommentaren höll sig borta från fritidsgården väldigt länge. Har märkt under mina år i y att sommarjobb är svårare för ungdomar att få med utländsk bakgrund än t.ex. de svenska barnen. Kanske beror detta på att man är invandrare? Vet inte.

Bilaga 6: Transkribering av intervju med IP-5

Bakgrund

- Berätta lite om dig själv och vilken bakgrund du har?

Utbildad grundskollärare och läste in lite kurser till fältarbetare. Arbetat inom kommunens socialtjänst och som fritidsledare de sista 20 åren. Har även arbetat som grundskollärare. Idag verksam som koordinator mellan kommunens skolor och fritidsgården i x. Är sambo och vi har en son.

Arbetsplats 2015

- Vart arbetade du under året 2015?

Faktiskt som lärare men kommunen behövde personal som kunde snabbt sättas in som extrapersonal till en extra klass för de nyanlända. Detta övergick ganska så omedelbart till tjänst inom fritidsgården i kommunen och den ena skolans fritids.

- Beskriv din arbetsplats?

En plats med barn och ungdomar i nästan alla åldrar, skolåldern då. Kan hända och har hänt att även lite äldre tonåringar kommer inom. Fritidsgården ligger ganska så centralt och de unga behöver inte be om skjuts för att ta sig hit. De flesta kommer hit efter skolans slut. Vi har öppet fem dagar i veckan. Olika öppettider för olika åldrar. Tycker att vi har blivit jättebra på att lyssna mer på vad ungdomarna vill än vad vi vuxna tror oss veta vad de unga vill göra. Flera olika aktiviteter beroende vilken dag det är och vilken tid på dygnet. Händer ibland att vi har något event på helgen också.

- Vad gjorde ditt arbete intressant?

Jag tycker att allt arbete med barn och ungdomar, speciellt om jag kan som vuxen vara en medmänniska, ett föredöme och hjälpa våra unga till att bli en bra människa så är det de. Det finns så många saker som spelar roll här. En ungdoms leende kan göra min dag. Vi som jobbar med unga måste göra detta utan att gå upp i affekt eller på annat sätt klanka ner på dem. Göra dem till bättre individer, vägleda dem. Som en reseledare mer.

- Vad var positivt respektive negativt med ditt arbete?

Inga negativa minnen. Bara positiva, en pojke som var besvärlig allmänt, tog jag till mig och jobbade mycket med honom. Pojken kom från ett hem som var socialt problem, om jag kan säga så, men den pojken ändrade sitt aggressiva beteende till att vara en lugn pojk som senare jobbade på sina slutbetyg och kom in på en gymnasieutbildning och tar jag inte fel så jobbar

han idag och han är nog det exemplet som jag vill peka på att vi kan ändra oss, med lite hjälp från vår omgivning.

- Vad var det för barn/ungdomar som hängde på fritidsgården under den perioden?

Varierade, men klart överrepresenterade var pojkar i högstadiet och även ibland gymnasieelever. Inte så många flickor men de fanns, absolut. Efter 2016 var det många nyanlända barn och ungdomar från SMV 2015.

- Hur påverkade den stora migrationsvågen år 2015 ditt arbete?

Vi jobbade med att jobba in ett vettigt bemötande mot andra. En annan sak som jag tänker på ibland är jag har sett på skolan att det fanns en överrepresentation av barn, pojkar då, som var mer utåtagerande och snabbare att ta till våld än vad det fanns pojkar innan 2015. Här kunde vi i personalen se, och uppleva att det fanns en brist hos föräldrar att ta hand om barn, kanske ett utsatt/ eftersatt bostadsområde, dålig påverkan av andra barn och även deras skolgång var inte den bästa. Massa negativa faktorer som, vad jag tror gjorde att flera unga pojkar tidigt stöptes in i kriminaliteten. Här önskar jag att vi kunde göra mer, att snabbare och betydligt tidigare sätta in resurser där t.ex. varningssignalerna börja visa sig.

Fördomar och främlingsfientlighet

- Beskriv dina upplevelser om barns och ungdomars attityder kopplade till fördomar och främlingsfientlighet under denna period?

Min erfarenhet av just dessa år var att jag uppfattade de nyanlända ungdomarna hit till vår kommun, att de hade en viss syn på oss svenskar. De hade väldigt svårt med oss, mycket misstänksamhet. Väldigt stora och utdragna debatter på fritidsgården om varför jag och min sambo var ateister, eller åt griskött. Fick den uppfattningen att de utländska pojkarnas syn på oss svenskar var väldigt negativ, tyvärr. Allt i Sverige var haram, föräldrarna hade noga påpekat detta till sina barn, och barnen var i många fall skrämde. När jag och några andra i personalen bestämde oss för att vi måste göra något åt detta, och vi började ta upp många teman till diskussion. Det var högljutt och ibland många känslor, men vi fick fram att det är ok att i Sverige vara en god människa som vill väl och gör gott, att vara t.ex. ateist. Andra fördomar bland ungdomar var språket, kläderna, du vet ju hur viktigt nya kläder är för unga idag. Man ser ner på varandra, och man påpekar det gärna också. Mobiltelefoner är samma sak. Min sons avlagda märkeskläder tog jag med i smyg till jobbet och delade ut till några nyanlända pojkar för att de inte skulle känna sig utanför gemenskapen på fritidsgården eller på skolan. Fördomar mot svenskar i allmänhet från ungdomarna. Det fanns en attityd hos några grupperingar. t.ex.

såg de invandrapojkar som hade varit länge i Sverige såg ner på de killarna som precis hade anlänt till kommunen. Man påpekade detta gärna också, högt vill jag tillägga. Attityden att jag måste vara bättre än någon annan och någon annan måste vara sämre än mig, och la det över detta på någon annan så var det, det man gjorde. Mycket snack om ett lika värde och våra mänskliga rättigheter att vara precis som man vill. Många unga hade svårt med detta. Dessa ungar visar en tuffare attityd mot precis alla.

Övrigt

- Har du något mer du tycker ska lyftas fram?

En pojke jag kommer ihåg en pojke som upplevt krigets fasor, som jag eller vi inte visste då, var väldigt bråkig, aggressiv och ständigt arg. Han var utåtagerande och han jobbade vi länge med, har för mig också att BUP hade lite med pojken att göra senare, annars är barn väldigt svåra att lägga märke till om de är tysta och tillbakadragna, vilket också kan vara ett tecken på stigma. Dessa barn flyger lite under radarn för oss.

Bilaga 7: Transkribering av intervju med IP-6

Bakgrund

- Berätta lite om dig själv och vilken bakgrund du har?

Jag är en kvinna som arbetat som fritidsledare de senaste 20 åren. Fullgjort gymnasium. Jag hade turen att få ett längre vikariat inom grundskolan och det ledde till att jag fick en tjänst i kommun x. Efter internutbildningar och andra tjänster inom kommunen ledde detta till min nuvarande fritidsledartjänst.

Arbetsplats 2015

- Vart arbetade du under året 2015?

Jag arbetade och arbetar fortfarande på fritidsgården i x.

- Beskriv din arbetsplats?

Fritidsgården ligger i en bruksort där det finns två högstadieskolor och de flesta av våra besökare kommer från dessa två skolor. Beroende vilken dag i veckan och om ungarna har någon annan aktivitet utanför vår, är fritidsgården öppen alla dagar förutom två då vi måste ha lite ledigt. Våra barn och ungdomar är i olika åldrar mellan 7 - 18 år. Vi arrangerar regelbundet aktiviteter som tex cykelturer, korvgrillning, fiske och idrottsturneringar.

- Vad gör ditt arbete intressant?

Alltså mycket med den sociala delen, speciellt när kommunen är så pass liten då finns det inte många vuxna där barnen kan eller vågar ty sig till. Jag brinner för att jobba med att aktivera ungdomarna och att genom det kunna arbeta med den sociala biten. Speciellt barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar brinner jag extra att arbeta med. Varje dag är det någon unge som har något som bekymrar hen. Kan jag som mamma, vuxen eller som förebild hjälpa ungdomen på något sätt, då har detta gjort min dag.

- Vad är positivt respektive negativt med ditt arbete?

Jag tycker inte om när det blir bråk. Vi i personalen tolererar inget tjafs eller bråk, eller tillmälen mot andra. I värsta fall portas ungdomarna om vi anser att grova övertramp skett. Sista åren har vi en lugn tillvaro men det var tider när det inte var så. Jag anser att alla barn och ungdomar är fina, tyvärr förstör vi vuxna dem med våra uttalandet och även destruktiva beteende. En del ungar som hänger här kommer från hem hem där vi vet att socialtjänsten är inkopplat på något vis. De ungarna är underbara att sitta och prata med men de har mycket som hänger på deras axlar. Tyvärr lämpar de över dessa bekymmer på andra i tex i skolan eller på sin fritid. Jag

fattar inte de föräldrar som tillåter sig att dra in sina barn i sitt destruktiva liv eller t o m att tycka som dem om andra.

- Vad var det för barn/ungdomar som hängde på fritidsgården under den perioden?

Pojkar och flickor i åldrarna 7 - 17 år. Kunde även ibland dyka upp någon yngre eller äldre syskon till någon av våra stammisar, och det var ok för oss.

- Hur påverkade den stora migrationsvågen år 2015 ditt arbete?

Många barn och ungdomar som började i kommun skolornas introduktionsklasser var märkbart skakade av deras väg från bla då mellanöstern till Sverige. Flera av dem hade upplevt ond bråd död och sett döda människor och annat elände som ett krig medför. Jag fick uppfattningen att dessa barn inte var så pratglada över vad de upplevt i kriget eller vägen upp hit, de ville mer lära sig språket och snabbt hitta ett jobb. Min känsla var att barnen och ungdomarna inte var så intresserade av att vi vuxna ville sitta och prata med dem, de satt ofta tysta och tittade frågande på oss. Flera av barnen var analfabeter men de ville lära sig, de tyckte om skolan. När jag tänker efter höll dessa barn och ungdomarna sig mest för sig själva, det var väldigt svårt i början att få dem att slappna av och börja lita på oss. Jag tror såhär med facit i hand att de inte litade på oss vuxna pga dåliga erfarenheter med just vuxna i deras respektive hemland. Under denna period hade vi även täta kontakter med både skolorna och kommunen. Mycket gemensamma krafter för att försöka hjälpa barnen och ungdomarna på bästa sätt.

Fördomar och främlingsfientlighet

- Beskriv dina upplevelser om barns och ungdomars attityder kopplade till fördomar och främlingsfientlighet under denna period?

Här är det bruksortsmentalitet som gäller tyvärr, dvs man är misstänksamt inställd mot allt och alla som inte kommer härifrån. Vi kommer nog alltid ha barn och ungdomar som har en negativ syn och fördomar mot människor som kommer till vår by, oavsett varifrån de kommer. Detta är vi inom personalen 100 % säkra på att det är deras föräldrar som ligger bakom. Tragiskt att föräldrar kastar över sitt elände på sina barn, och de för deras inställning vidare till andra i samma situation. Fördomarna blomstarade såsom ”nu kommer de där”, ”de behöver inte göra någonting”, ”de får pengar utan vidare”, ”de kommer hit och tar våra jobb”. Vi på fritidsgården försökte ha många sakliga diskussioner och bemöta dessa fördomar och ibland direkt främlingsfientliga åsikter. Ofta så gick det att resonera med barnen och ungdomarna men klart att de alltid fanns barn och ungdomar som stod på sig och menade att vi personalen har fel. Vi i personalen visste absolut att detta kommer från deras föräldrar. Det blev väldigt tydligt.

Det är för jävligt och skapar utanförskap och leder till rasism. Med det mottagandet och denna främlingsfientliga anda så är det inte konstigt att nästan alla ensamkommande pojkar flyttade från kommunen om de kunde. Vi i personalen har hört att många flyttade ner till Malmö eller upp till Göteborg. Någon enstaka vet jag sitter i fängelse, någon har också dödats i kriminell verksamhet. Idag är det inte lika illa med främlingsfientliga påhopp som det var efter den stora flyktingvågen 2015 men klart att det fortfarande finns. Vi fältare jobbar envist vidare med att inte acceptera nedvärderande åsikter om någon eller några överhuvudtaget. Ibland måste vi porta ungdomar från att vara på fritidsgården, men det känns inte bra då jag vet att barnen istället hänger med likasinnade ute i byn och vi då kanske skapar något ännu värre. Men såna är reglerna, betar man sig inte enl våra regler då kan man inte heller vara här inne.

Övrigt

- Har du något mer du tycker ska lyftas fram?

Hmm nä, jag tror jag fått med det mesta.